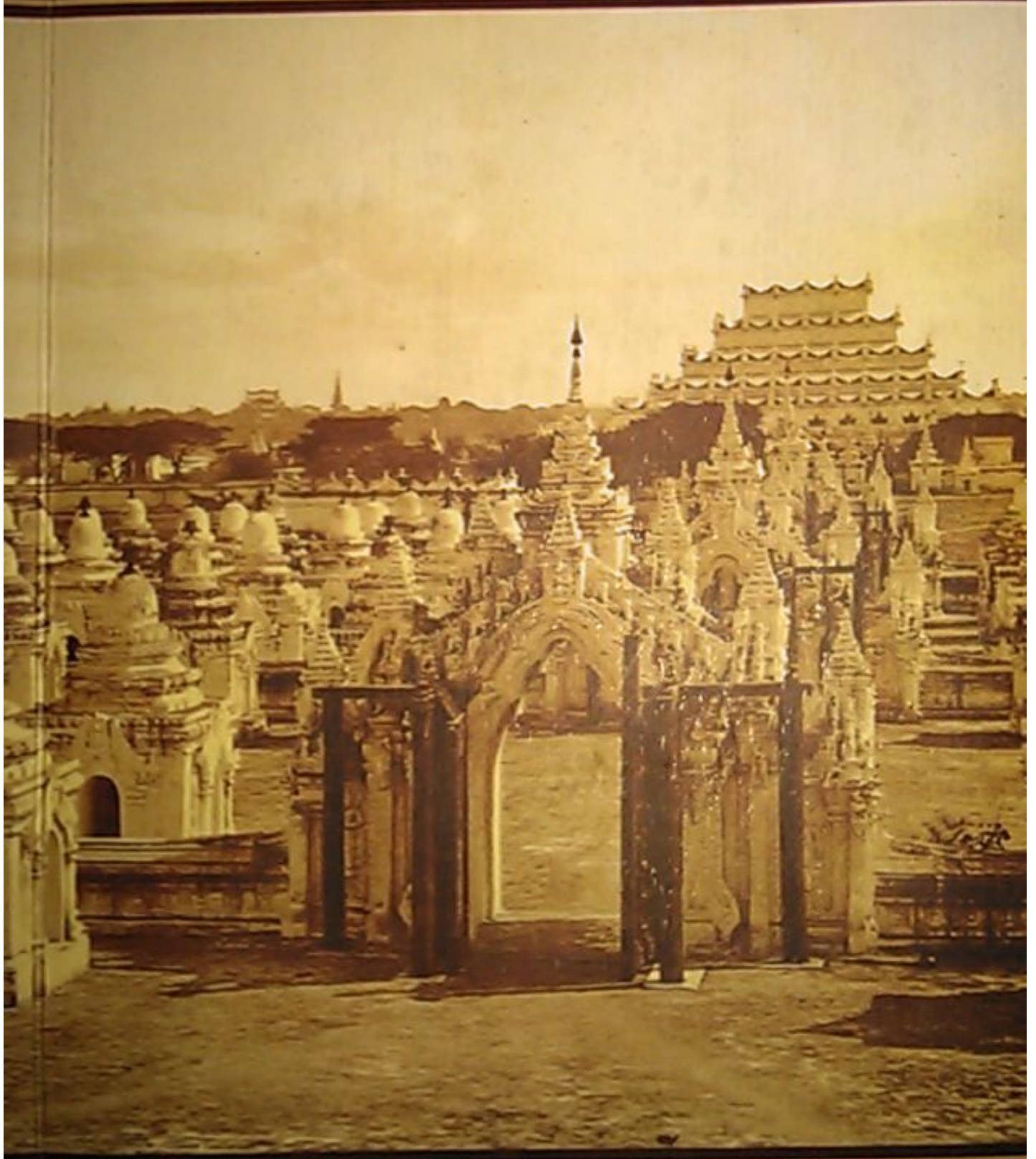
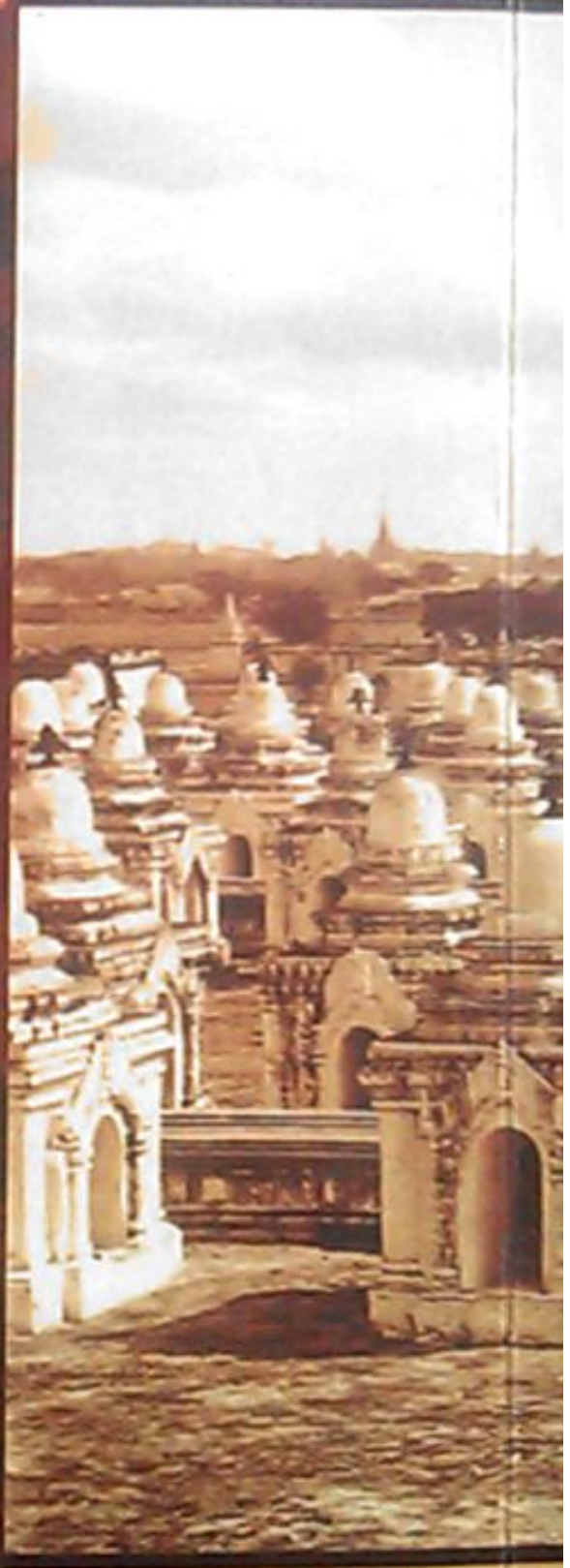

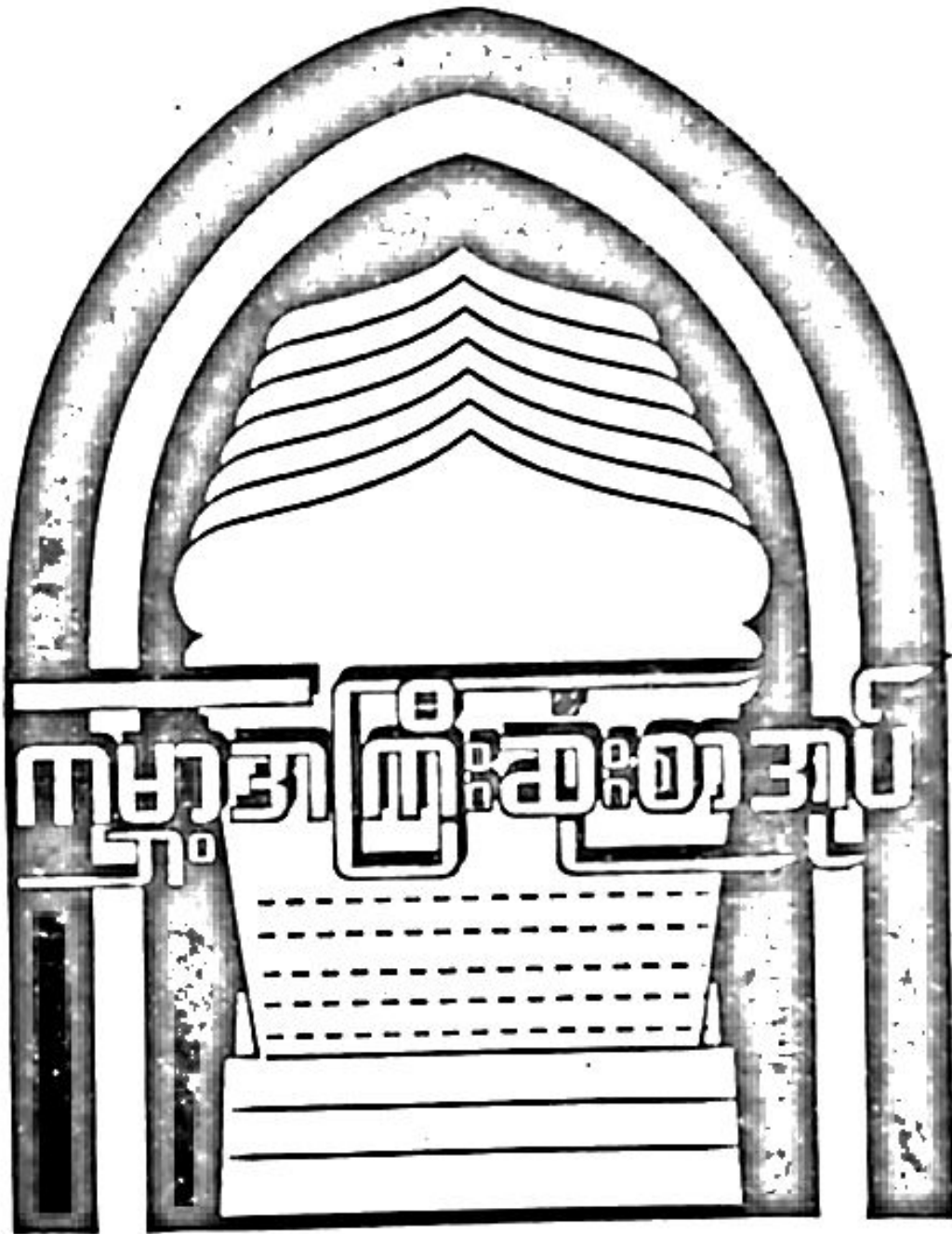
ကျေးဇူးတင်ဆုံးစာအုပ်

လူထုဒေါ်အမာ

ဒီစာအုပ်ကြီးရှိတဲ့နေရာကတော့
 လူဦးရေအများဆုံး ၊ လူ့ယဉ်ကျေးမှု
 သမန် အရှည်ဆုံးဆိုတဲ့ တရုတ်ပြည်ကြီး
 မှာလည်းမဟုတ်ပါဘူး။ ရောမကျောက်
 ရုပ်ကြီးတွေ ပိရမစ်ခေါ်တဲ့ ကျောက်
 သင်္ချိုင်း ရှုကြီးတွေရှိတဲ့ အီဂျစ်ပြည်မှာ
 လည်း မဟုတ်ပါဘူး ။ ကျောက်မဏ္ဍပ်
 ကျောက်အားကစားဗိမာန်ကြီးတွေရှိ
 တဲ့ ရောမတိုင်းမှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။
 ဒီ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးစာအုပ်ကြီး ကျွန်မတို့
 မြန်မာပြည်မှာပဲ ရှိတယ် ။

ကျေးဇူးတင်ကြားဆွေးနွေးချက်

လူထုဒေါ်အမ

- စာမူခွင့်ပြု - ၂၉၈/၉၄ (၆)
- မျက်နှာပုံခွင့်ပြု - ၇၉၉/၉၄ (၁၂)
- ပထမနှိပ်ခြင်း - ၁၉၇၃ ခု၊ အောက်တိုဘာလ
- ဒုတိယနှိပ်ခြင်း - ၁၉၇၅ ခု၊ မတ်လ
- တတိယနှိပ်ခြင်း - ၁၉၈၅ ခု၊ မေလ
- စတုတ္ထနှိပ်ခြင်း - ၁၉၉၀ ခု၊ ဇွန်လ
- ပဉ္စမနှိပ်ခြင်း - ၁၉၉၅ ခု၊ မတ်လ
- အုပ်ရေ - ၃၀၀၀
- တန်ဖိုး -
- မျက်နှာပုံ - ဆူးငှက် ဒီဇိုင်းဆင်တယ်

ထုတ်ဝေသူ

ဦးအောင်ညွန့်၊ ထွန်းရင်စာပေ (မြို့ ၀၆၄၃)

၈၃ လမ်း၊ မန္တလေး။

ပုံနှိပ်သူ

ဒေါ်တင်ဝင်း၊ ကြီးပွားရေးပုံနှိပ်တိုက် (မြို့ ၀၃၁၉၆)

၈၄ လမ်း၊ မန္တလေး။

မန္တလေးမြို့ မေ့မိမာန်မှာ

၁၃၃၄ ခု နတ်တော်ထဆန်းသရက် (၆-၁၂-၃၂) ခုနက

ကျင်းပတဲ့

နိုင်ငံတကာစာအုပ်နှစ် အထိမ်းအမှတ်ပွဲမှာ

လူထုခေါ်အမာ ဝတ်ကြားတဲ့စာတမ်း

ကမ္ဘာ
အကြီးဆုံး
စာအုပ်

စ တစ်အုပ် “ကြီးလိုက်တာ” ဆိုရင် ဘယ်လောက်ကြီးအထိကြီးတာကို မြင်ဖူးပါသလဲလို့ မေးရင် ဒီက ကျွန်မတို့ မိတ်ဆွေတွေဖြင့် ဘယ်လိုဖြေကြမယ် မသိဘူး။ ကျွန်မတွေ ဖူးတဲ့ စာအုပ်ကြီးကဖြင့် ကြီးလိုက်သမျှ သူ့စာတစ်ရွက်၊ တစ်ရွက်ဟာ အနံ ၃ ပေခွဲ၊ အလျား ၅ ပေ ရှိပြီး စာတစ်ရွက်ရဲ့ ထုက ၅ လက်မ၊ ၆ လက်မ ရှိတာမို့ စာမျက်နှာ ၁၄၆၀ ရှိတဲ့ ဒီစာအုပ်ကြီးရဲ့ စာရွက် ၇၃၀ ကို ထပ်မထားနိုင်ဘူး။ ထပ်ထားလိုက်ရင် အထပ် ၂၀ ရှိတဲ့ မိုးထိတိုက်တစ်လုံးလောက် မြင့်နေမှာမို့ ဖြေကေ ၁၃ ကေ ကျယ်ဝန်းတဲ့ လေးထောင့်စပ်စပ် မြေကွက်ကြီးထဲမှာ တစ်ရွက်စီ စိုက်ထူထားရပါတယ်။

စာရွက်ကြီး ကြီးတာကတော့ ဟုတ်ပါပြီ။ ဒီလောက်ကြီးတဲ့ စာရွက်ပေါ်မှာ ဧရာမစာလုံးကြီးတွေနဲ့ စာတွေကွဲကွဲ ရေးထားတာမျိုးလားပေးရင် မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီစာရွက် ၇၃၀၊ စာမျက်နှာ ၁၄၆၀ ပေါ်မှာရှိတဲ့စာတွေကို စာအုပ်ရိုက်လိုက်တော့ ဂရိတ်ပရိတ်မှာ စာလုံးနဲ့ ပြိုင်ရယ် ၈ ချိုးဆိုက် စက္ကူပေါ်မှာ စာမျက်နှာ ၄၀၀ တစ်စိုက်ရှိတဲ့ စာအုပ်ကြီးပေါင်း ၃၈ အုပ်ထွက်ရှိပြီး ဒီစာတွေကို တစ်ချိန်က သံယာ ၂၄၀၀ နေ့မနား၊ ညမနား အသံမစဲ အလဲနဲ့ ရွတ်ဖတ်တဲ့အခါ ၅ လနဲ့ ၃ ရက်ကြာမှ ပြီးဆုံးသွားခဲ့ဖူးပါတယ်။

ဒါကြောင့် လူတစ်ယောက် တစ်နေ့ ၈ နာရီ မနားတမ်း နေ့တိုင်း မှန်မှန်
ဖတ်သွားနိုင်တယ်ဆိုရင်ဖြင့် ၁ နှစ်နဲ့ ၃ လလောက် ဖတ်ရမယ့် စာအုပ်ကြီး
ဖြစ်ပါတယ်။

ဒေါ်အမာပြောတာ ဟုတ်ပါ့မလား။ ဘယ်မလဲ ဒီစာအုပ်ကြီးဆိုတာက၊
တကယ်ပဲဆိုရင်ဖြင့် ဒီစာအုပ်ကြီးဟာ ကမ္ဘာပေါ်မှာ အကြီးဆုံးစာအုပ်ကြီး
ဖြစ်နေမှာပေါ့လို့ မေးချင်ကောင်း မေးချင်ကြပါလိမ့်မယ်။

ဒီလိုမေးလာရင် ဟုတ်ပါတယ်။ ဒီစာအုပ်ကြီးဟာ ကမ္ဘာမှာ အကြီးဆုံး
စာအုပ်ကြီးပါ။ ဒီစာအုပ်ကြီး ရှိတဲ့နေရာကတော့ လူဦးရေ အများဆုံး၊
လူ့ယဉ်ကျေးမှု သမန်အရှည်ဆုံးဆိုတဲ့ တရုတ်ပြည်ကြီးမှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။
ဧရာမ ကျောက်ရုပ်ကြီးတွေ ပီရမစ်ခေါ်တဲ့ ကျောက်သင်္ချိုင်းဝူကြီးတွေရှိတဲ့
အိဂျစ်ပြည်မှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ကျောက်မဏ္ဍပ်၊ ကျောက်အားကစားဝိမာန်ကြီး
တွေရှိတဲ့ ဧရာမတိုင်းမှာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးစာအုပ်ကြီး
ကျွန်မတို့ မြန်မာပြည်မှာပဲ ရှိတယ်။ ကျွန်မတို့ မြန်မာပြည်က ဒီ ပန္နလေးမြို့မှာပဲ
ရှိပါတယ်လို့ ပြောပါရစေ။

မန္တလေးတောင်ခြေက 'မဟာလောကမာရဇိန်' လို့ ဘွဲ့တပ်တဲ့ မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးရဲ့ ကုသိုလ်တော်ဘုရားကြီးထဲမှာ ဒီ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးစာအုပ်ကြီး ရှိပါတယ်။

ဒါကြောင့် ကျွန်မတို့ ငယ်ငယ်က ဒီစာအုပ်ကြီးရဲ့ စာရွက်ကြီးတွေကြားထဲ တုတ်ပုန်းတမ်းလည်း ကစားဖူးတယ်။ စာရွက်ကြီးတွေ နိုက်ထုထားတဲ့ ကျောက်စာ ဝူကြီးတွေကို လှည့်ပတ်ပြေးရင်း ပြေးတမ်း လိုက်တမ်းလည်း ကစားဖူးတယ်။

အသက်အရွယ်ကြီးလာတော့ ဓမ္မရတနာ ဘုရားနှုတ်ကပါဠိတော်တွေကို ပူဇော်တဲ့အနေနဲ့ စာရွက်ကြီးတွေရဲ့ထိပ်မှာ ဖယောင်းတိုင်တစ်တိုင်စီ ထွန်းပြီး တော့လည်း မီးပူဇော်ခဲ့ဖူးတယ်။ ဒီထက်ကြီးပြန်တော့ ဒီစာအုပ်ကြီး တည်တဲ့ နိုင်မြဲသထက် နိုင်မြဲပါစေတော့ဆိုတဲ့ စေတနာနဲ့ စာရွက်ကျောက်ဖျာတွေ နိုက်ထုထားတဲ့ ဝူရဲ့အခြေပတ်လည်ကို ကျောက်သေးရိုက် အင်္ဂတေကိုင်တဲ့ အလှူကိုလည်း တတ်အားသမျှ လှူခဲ့ဖူးပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မီးကြီး လောင်မြိုက်တော့ မန္တလေးမြို့က တချို့စစ်ပြေးဒုက္ခသည်တွေဟာ အဝေးကျေးရွာတွေထိအောင် မပြေးနိုင်ရှာကြဘဲ ဝုဒ္ဓဘာသာ ကျောင်းကန်ဘုရားတွေကိုတော့ဖြင့် စစ်ရူးတွေက သက်သက်မဲ့ ဝှံ့ကြဲတိုက်နိုက်ခြင်း မပြုတန်ရာဘူးဆိုပြီး ကုသိုလ်တော်ဘုရားထဲက ဒီ ကျောက်စာ ဝူကြီးတွေထဲလာပြီး စစ်ဘေးစစ်ရန်က နိုကိုးနေလိုက်ကြတာ စစ်တစ်ခေတ်လုံး သုံးနှစ်ကျော်ကျော်ကြီး ကြာကြတယ်။ စစ်ကြီးပြီးတောင်မှ နေရာ ဆိုးဆိပ် မထူ ထောင်နိုင်သေးသူတွေက ဆက်လက် နိုကိုးနေလို့ ဘုရားလှူကြီးတွေက ဘုရား အတွင်း သန့်ရှင်းရေးအတွက် မနည်းကြီး ဝေဇ္ဇာရုပ်ခံပြီး ဖယ်ရှားခိုင်းခဲ့ရတယ်။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးနဲ့ ကမ္ဘာ့အလေးဆုံးဖြစ်တဲ့ ဒီစာအုပ်ကြီးဟာ အခု အနှစ် ၁၀၀ ကျော်ပြီဖြစ်ပေမယ့် အဆွေးအမြည့် အပျက်အစီး မရှိသေးဘူး။ အကောင်းပကတိအတိုင်း ရှိပါတယ်။ ဒီကမ္ဘာ ဘယ်အရပ်၊ ဘယ်ဒေသ၊ ဘယ်သူကမဆို ဝုဒ္ဓရဲ့ ပီဋကတ်သုံးပုံနဲ့ပတ်သက်လို့ တိုက်ဆိုင်ကြည့်ချင်တယ်၊ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ချင်တယ်ဆိုရင်ဖြင့် လာနဲ့ပါ။ ဘယ်သူ့ကိုမဆို အချိန်မရွေး တိုက်ခွင့်၊ ဖတ်ခွင့်၊ ကြည့်ခွင့်၊ ကူးခွင့် ပေးထားပါတယ်။ သူ့အလိုဆိုရင်ဖြင့် ပီဋကတ်တိုက်ရဲ့ တံခါးတောင် ပိတ်ထားဖို့မလိုတဲ့ စာအုပ်ကြီးပါ။ သူက

စာအုပ်သာ ဆိုရတယ်။ သူများငှားသွားပြီး ပြန်မပေးမှာလည်း မစိုးရဘူး။ ဆွဲဆုတ်ယူထားလိုက်မလားလို့လည်း မပူရဘူး။ ဘယ်သူယူသွားမှန်းမသိလို့ စာအုပ်ပျောက်သွားတာမျိုးလည်း မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အထားမှားလို့ ရှာမတွေ့မယ့် စာအုပ်မျိုးလည်း မဟုတ်ဘဲဟာကိုး။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးစာအုပ်ကြီးရဲ့ စာတစ်မျက်နှာ

ပြီးတော့ နိုင်လိုက်မယ့်အမျိုးကလည်း ဆိုးဝါးယုတ်မာတဲ့နယ်ချဲ့စစ်မျိုးရဲ့ ဘေးဒဏ်သာ မခံရဘူးဆိုရင် နောင်ကို နှစ်တွေ ထောင်နဲ့ချီပြီး အကောင်းပကတိအတိုင်း တည်တဲ့ နိုင်မြဲနေဦးမှာပါ။ ဒီစာအုပ်ကြီးကို လှူခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်ရှင်ကြီးက သူ့စာအုပ်ဟာ ကမ္ဘာတည်သရွေ့ တည်တံ့လိမ့်မယ်လို့တောင် ယျှော်မှန်းခဲ့ပါတယ်။ ဒီ ယျှော်မှန်းချက်က များလွန်းတယ်လို့လည်း မပြောသာပေဘူး။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ စာတွေရေးသားထားခဲ့တာက စက္ကူပေါ်မှာလည်း မဟုတ်ဘူး။ ပေရွက်ပေါ်မှာလည်း မဟုတ်ဘူး။ သားရေတို့၊ ဝါးတို့၊ အရိုးတို့ စတဲ့ ပစ္စည်းတွေပေါ်မှာလည်း မဟုတ်ဘူး။

အလွန် မာကျောတဲ့ ကျောက်များ ကျောက်ပြားကြီးတွေပေါ်မှာ ရေးထွင်းခဲ့တာ ဖြစ်ပေသကဲ့သို့။

လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၁၀၀၀ ကျော်က ကျောက်စာတွေ ကနေထက်ထိ ဖတ်လို့ ရနေသေးတာတွေ အများကြီးရှိပါတယ်။ ဒါတောင် အဲဒီကျောက်စာတွေဟာ နေထဲ လေထဲ၊ မြေထဲ ရေထဲမှာ အပုံးအကာမရှိ ထားပစ်ခဲ့တဲ့ ကျောက်စာတွေပါ။ ကျောက်စာရဲ့သဘောက ထိမိခိုက်မိရင် ကွာမယ်၊ ကွဲမယ်။

ပဲမယ်။ ဒီလိုမဟုတ်လို့တော့ ဆွေးတတ်တာမှ မဟုတ်ဘဲ။ အဲဒီတော့ ကျောက်ပြား တစ်ချပ်ကို ဆုတ်ဝုတစ်ခုနဲ့ မိုးလုံနေလုံထားတဲ့ ကျောက်ဖျာကြီး အလျား အနံ ၅ ပေ-၄ ပေခွဲကို မြေဝင် ၁ ပေကျော်နဲ့ နိုက်ထားပြီး အထူ ၆ လက်မရှိတဲ့ဟာကြီးတွေ ဘယ်မှာ တော်တော်နဲ့ ပျက်စီးလိမ့်မတဲ့။ ဒီ စာအုပ်ကြီး မှာ ဘာတွေရေးထားသလဲဆိုတော့ ဝုမြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတဲ့ ပိဋကတ်တော် သုံးပုံလုံးအပြင် နေတ္တိကျမ်း၊ မိလိန္ဒပဉ္စာနဲ့ ပေဋကောပဒေသကို ပါဠိဘာသာ မြန်မာအက္ခရာ စာလုံးဝိုင်းနဲ့ ရေးထွင်းထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကုသိုလ်ရည်

ဒီစာအုပ်ကြီး ဖြစ်မြောက်အောင် ဦးစီးလှူဒါန်းတဲ့ ကုသိုလ်ရှင်ကတော့ မန္တလေးမြို့တည် နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးဖြစ်တဲ့ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးပါ။ မင်းတုန်းမင်းဟာ ၁၂၁၄ ခု၊ (၁၈၅၂ ခု) မှာ နန်းတက်တယ်။ ဘုရင်ဖြစ်လို့ စ နှစ်အကြာမှာ ဝုဘာသာ အကြာကြီးတည်တဲ့ ထွန်းလင်းစေရင်တဲ့အတွက် "ရှေးက ဘယ်မင်းမှ မလှူဘူးတဲ့ အလှူပျိုး" ကို လှူမယ်ဆိုပြီး ဒီအလှူကို ဦးစီး လှူခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

မန္တလေးမြို့ကို တည်တော်မယ်ဆိုတော့ မြို့သစ်မှာ တစ်ပြိုင်နက် ပနုကံချပြီး တည်ဆောက်ရမယ့် အဆောက်အအုံ ၇ ခု သတ်မှတ်ပါတယ်။ "မြို့၊ ကျုံး၊ ဇေတီ၊ သီရိလွင်္ဂမောင်၊ သိမ်၊ ကျောင်း၊ သုဝဗ္ဗာ၊ ရွှေစာအမြတ်၊ ပိဋကတ်တိုက်၊ သမိုက်မြဲမှန်၊ ခုနစ်တန်ကို၊ ဆော်ပန် ဆောင်စည်၊ တပြိုင်တည်က" ဆိုတဲ့ အမှတ်အသားအတိုင်း ၁။ နန်းမြို့ကြီး၊ ၂။ ကျုံး၊ ၃။ မဟာလောကမာရဇိန် ဇေတီတော်၊ ၄။ ပဋ္ဌာန်းဟောရွှေသိမ်၊ ၅။ အတုမရှိကျောင်း၊ ၆။ သုဝဗ္ဗာစရပ်၊ ၇။ ပိဋကတ်တိုက်တော်တို့ကို ၁၂၂၁ ခု ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၆ ရက်နေ့မှာ ပထမဆုံး တစ်ပြိုင်နက် ပနုကံရိုက်ပြီး တည်ဆောက်ခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအထဲက မဟာလောကမာရဇိန် ဘွဲ့ချိတဲ့ ကုသိုလ်တော်ဇေတီကြီးရဲ့ မဟာရံထံတိုင်း သုံးထပ်အတွင်းမှာ ဒီပိဋကတ်တော် ကျောက်စာတွေကို နိုက်ထုထားခဲ့ပါတယ်။

*ကင်းဝန်မင်းကြီးရေးတဲ့ ရွှေကိုယ်တော်ကြီး မင်္ဂလာစရင်းထဲက

ကုသိုလ်ရှင် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး

ကုန်းဘောင်ခေတ် မြန်မာရှင်ဘုရင်
 တွေ တည်ထား လှူဒါန်းခဲ့တဲ့
 ဘာသာရေး အဆောက်အအုံကြီး
 တွေ အများအပြား ရှိခဲ့တဲ့အထဲမှာ
 မင်းကွန်းဘက်က မြသိန်းတန်
 ဇေတီတော်ဟာ ရှုမငြီးအောင် အခင်း
 အကျင်းနဲ့ တကွ အတည်အလုပ်မှာ
 လှပကောင်းမွန်သလို မန္တလေး
 ကုသိုလ်တော်ဘုရားနဲ့ ပိဋကတ်
 တော် ကျောက်စာဂုဏ္ဍေရဲ့ အနေ
 အထား အခင်းအကျင်းကလည်း
 မြင်ရသူတိုင်း ကြည်နူးချမ်းမြေ့မှုနှင့်
 ကြည်ကြည်ညီညီ သွားစိတ်ပေါက်
 ရတဲ့ ပုံစံမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။
 မင်းတုန်းမင်းကြီးဟာ မြန်မာနိုင်ငံ
 တစ်ပိုင်းတည်းကိုသာ အုပ်ချုပ်
 မင်းလုပ်ရတော့တဲ့ ဘုရင်တစ်ပါး

ဖြစ်ပေမယ့် တိုင်းတစ်ပါးမင်း အင်္ဂလိပ်၊ ပြင်သစ် စတဲ့ အစိုးရတွေ ခန့်ညား
 လေးစားရတဲ့ မင်းလည်းဖြစ်တယ်။ တိုင်းသူပြည်သား လူအများက ချစ်ခင်
 ကြည်ညိုခြင်းကို အများဆုံးခံရတဲ့ မင်းတစ်ပါးလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီ ဘုရင်ကြီးဟာ ဒီအလှူကို ဘာသာရေးယုံကြည်ချက်အပြင် နိုင်ငံရေး
 အမြော်အမြင်လည်းပါရှိလို့ လှူတာလို့လည်း ယုံကြည်မိပါတယ်။ ဘာပြုလို့လဲ
 ဆိုတော့ မင်းတုန်းမင်းကြီး အုပ်စိုးနေချိန်က အောက်မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းထားပြီး
 ဖြစ်တဲ့ နယ်ချဲ့သမား ဗြိတိသျှက "မြန်မာရှင်ဘုရင်ဆိုတာ အလွန်ရက်စက်
 ကြမ်းကြုတ်တယ်၊ မြန်မာမင်းအုပ်ချုပ်ပုံဟာ ညံ့ဖျင်းလွန်းတယ်" စတဲ့ ဝါဒမှိုင်းတွေ
 မြန်မာပြည်သူတွေအပေါ် လှိုင်လှိုင်ကြီး တိုက်နေတဲ့ အချိန်ပါ။ အဲဒီလိုအချိန်
 အခါမှာ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးက အမျိုး၊ ဘာသာ၊ သာသနာကို ပြန်ပွား

စည်ပင်အောင် တို့အချင်းချင်းကသာ လုပ်တော့မပေါ့။ မိစ္ဆာအယူရှိတဲ့ နိုင်ငံခြားသားတွေလက်အောက်မှာ ဘာကို ဖျော်လင့်နိုင်မှာတဲ့ ဆိုတာကို မြန်မာတိုင်းသူပြည်သားတွေ သိစေချင်မှာ အမှန်ပါ။ နယ်ချဲ့ဆန့်ကျင်ရေး၊ အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးစိတ်ဓာတ် မြန်မာတွေရဲ့စိတ်ထဲမှာ ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲရှိနေအောင် သာသနာပြုမင်းတစ်ပါးအနေနဲ့ ပိဋကတ်တော်တွေကို ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်တာ၊ အဲဒါပြီးတော့ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်တာ၊ တခြား ရေတွက်ကုန်နိုင်ခမန်း မရှိတဲ့ အလှူအမျိုးမျိုးတွေ ပေးလှူတာနဲ့ ထိန်းသိမ်းထားတဲ့လက္ခဏာ ရှိပါတယ်။

ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးစာအုပ်ကြီး နိဂုံးထုထားတဲ့ ကုသိုလ်တော်ဘုရား

မင်းတုန်းမင်းကြီးဟာ ပဒေသရာဇ်ရှင်ဘုရင် ဆိုပေမယ့် တိုင်းသူပြည်သားအားကို ယုံကြည်ချစ်ခင်တဲ့ဘုရင်၊ တစ်နည်းပြောရရင် ပြည်သူ့အားကို ယုံတဲ့ဘုရင်၊ သူ့ကို ပြည်သူက ကောင်းကောင်းထောက်ခံတယ်လို့ သိတဲ့ဘုရင်ကြီးဖြစ်ပါတယ်။

သူ့နန်းသက် ၁၄ နှစ်အရမှာ ပေါ်ပေါက်တဲ့ သူပုန်မှုကြီးဟာ အလွန်ကြီး၊ အလွန်ကြောက်စရာကောင်းတဲ့ အမှုကြီးပါ။ ဒါပေမယ့် ဒီအမှုကြီးကို မင်းတုန်းမင်းကြီး ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းလိုက်ပုံဟာ သူ့ခေတ်နဲ့သူ အင်မတန် အမြော်အမြင်ကြီးတယ်လို့ သိရပါတယ်။ သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခုမှာ သူ့သားတော်

မြင်ကွန်းမင်းသားနဲ့ တူတော် ဖတ်မင်းသားတို့က အလယ်မှာ လျာအပြည့်အစုံနဲ့
 ဘုရင်ကြီးနဲ့ တစ်ဖွဲ့လုံးကိုသတ်ပြီး ထီးနန်းလုပ်ပေးဖို့ ခံနန်းတော်ကို တစ်ခါတည်း
 ဝင်စီးပြီး လုပ်ကြံဖို့ ကြိုးစားတယ်။ အဲဒီမှာ ငြိတ်ဘူကို ခံစားမယ့်မင်းသားလို့
 ပြည်သူက ယုံကြည်ကိုးစားတဲ့ မင်းတရားကြီး အားကိုးအားထားပြုရတဲ့
 ညီတော် ကမောင်မင်းသား အိမ်ရှေ့မင်း အသတ်ခံရတယ်။ တဖြား ဖုဏ်မတ်များနဲ့
 မင်းညီမင်းသားတွေလည်း အတော်များများ အသတ်ခံလိုက်ရတယ်။ ဘုရင်ကြီး
 တောင်မှ စည်းရုံးရေးကောင်းလွန်းလို့ ရန်သူ့စားများမှာ အသက် ပါမသွားတာ
 ဖြစ်တယ်။ မြင်ကွန်းမင်းသားတို့လူစုက ဘုရင် ဒီအပေါက်က ထွက်ပြေး
 လာရင် ဒီစားနဲ့ လုပ်ကြံဟဲ့လို့ ပိုက်ကြီးဆိုတဲ့ ဘက်တော်သားတစ်ယောက်ကို
 တာဝန်ပေးပြီး ထွက်ပြေးလာတန်ရာတဲ့ အပေါက်က အစောင့်ခိုင်းထားပြီးသား။
 မင်းတရားကြီးကလည်း သူပုန်များ တွက်တဲ့အတိုင်းပဲ ပိုက်ကြီးစားကိုင်စောင့်တဲ့
 အပေါက်က ထွက်လာခဲ့တယ်။ မင်းတရားကြီး ဒီလိုထွက်လာလို့ ပိုက်ကြီးက
 စားနဲ့ ခုတ်လိုက်မယ့်အလုပ်မှာ မင်းတရားကြီးက "ဟဲ့ နင်ပိုက်မဟုတ်လား"
 လို့ နှုတ်ဆက်လိုက်တော့ ပိုက်လည်း အံ့အားကြီးသင့်သွားပြီး မခုတ်ခုံ
 မခုတ်ရက် ဖြစ်ရုံမက စားပစ်ချပြီး "ကွန်တော်မျိုး အချီတော်ဆက်ပြီး
 လွတ်ရာ ပို့ပါရစေပါဘုရား" လို့ လျှောက်ပြီး ဘေးကင်းရာသို့ သူ့ကျောနဲ့ပိုး
 ပြေးပို့ရတော့သတဲ့။ ဒါကြောင့် အသက်ဘေးက လွတ်သွားတာဖြစ်တယ်။
 ဒီသူပုန်မှုကြီးကို မင်းတုန်းမင်းကြီး ၂ လကြာ နှိမ်နင်းယူရပါတယ်။

အဲဒီ ပုန်ကန်မှုကြီး ပြီးပြေတဲ့အခါ မင်းတုန်းမင်းကြီးက ဘယ်မင်းမှ
 မဖြောင့်သေးတဲ့ 'အဘယဒါန' ဆိုတာကိုပြုပြီး သူပုန်ဘက်ပါသူတွေ အားလုံးကို
 လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ပေးလိုက်ပါတယ်။

ဒီအမှုကြီးအပြီးမှာ မင်းတုန်းမင်းကြီးရဲ့ ကြေညာချက်က -

"၁၂၂၈ ခုနှစ်၊ သားတော်မြင်ကွန်းသား၊ တူတော် ဖတ်မင်းသားတို့
 ခြားနားရိုင်းပြစဉ်အခါ၊ နှစ်ကြောင်းနှစ်ပါ ပုန်ကန်ခြားနားရာ ပါဝင်သူ
 အပေါင်းတို့ကို အရေးတော်ပြီးပြေကာလ၊ ကွန်တော်မျိုး ပြည်သူပြည်သား
 အပေါင်းတို့သည် ငါ၏ကျေးဇူးတော်ကို ချေပလိုခြင်းအားဖြင့် ပါဝင်ကြသည်
 မဟုတ်၊ ရုတ်ပြည်၊ ရှောင်တခင် အထင်မှားယွင်းသဖြင့် ပါမိပါရာ ပါဝင်

ကြခြင်းမျှသာ ဖြစ်သောကြောင့် သုပန်ဘက်ပါသူ၊ ကြံစည် ပေါင်းသင်း
ခြားနားခုခံရာ ပါသူ ဟူ၍ စွဲမှတ်ခေါ်ဝေါ်ခြင်း မရှိစေရ။

ကျွန်တော်မျိုးသည် ဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း ပါဝင်မိသူတို့၏ စိတ်နှလုံး၌
နောင်နေးကြောင့်ကြပဲ့ စမြဲချမ်းသာစွာ နေထိုင်ကြစေ။”

လို့ လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးလိုက်ပါတယ်။ သူ့အုပ်ချုပ်ရေးအပေါ် သူ ယုံကြည်မှု၊
တိုင်းသူပြည်သားအပေါ် သူ ယုံကြည် သက်ညှာမှု သိပ်ကြီးမားတယ်ဆိုတာ
ထင်ရှားစေတဲ့ အမိန့်ပါ။ နယ်ချဲ့သမား တအားတက်စေမယ့် အပြုအမူမျိုးကို
သတိကြီးကြီးနဲ့ ရှောင်ရှားနိုင်တယ်လို့လည်း ဆိုရမှာပေါ့။

မဟာလောကမာရစီနဲ့ ဘွဲ့ရဲ့ ကုသိုလ်တော်ဘုရား

အဲဒီ မင်းတုန်းမင်းကြီးက သူ့နန်းသက် ၈ နှစ်အရမှာ အထက်ထက်က
မင်းတွေ ဘယ်မင်းမှ မလှူခဲ့ဘူးတဲ့ ကုသိုလ်တစ်ခုကို ပြုမယ်ဆိုပြီး ပိဋကတ်တော်
သုံးပုံစလုံးကို ကျောက်ပေါ်မှာ ရေးထွင်းပြီး ကျောက်ပြားပေါ်က စာအဖြစ်နဲ့
ကျောက်ထက်အကွရာ တင်ထားခဲ့လို့ ကမ္ဘာ့အကြီးဆုံးနဲ့ အနိုင်ဆုံး စာအုပ်ကြီး
ကျွန်မတို့မြန်မာပြည်မှာ ရှိနေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဧကရာဇ်ထက်ဒဏ္ဍရာတင်ပုံ

မင်းတုန်းမင်းကြီးက ဘုရားနှုတ်ကပါဌတော်တွေကို ကမ္ဘာတည်တာနဲ့ အမှု မပျောက်မပျက် တည်ရှိနေအောင်၊ သာသနာ ပတ်အချိန်အထိ တည်စေဖို့ ကျောက်ပေါ်မှာ ရေးထိုးထားခဲ့ချင်တာဆိုတော့ ပိဋကတ်တော်ကျောက်စာဟာ အမှားအယွင်းကင်းတဲ့မှ ဖြစ်ရမယ်။ ကင်းအောင်လည်း လူ့လုံ့လ၊ လူ့အစွမ်းနဲ့ ဖြစ်နိုင်တာကို အားလုံး လုပ်ဆောင်မယ်ဆိုပြီး ဆရာတော်၊ သံဃာတော်တွေနဲ့ စည်းဝေးတိုင်ပင်ပြီး သူ့ခေတ် သူ့အခါက ဖြစ်နိုင်တဲ့ အကောင်းဆုံးတွေကို ကြီးမားလှတဲ့ စေတနာ၊ ပြည့်ဝတဲ့ယုံကြည်ချက်နဲ့ လုပ်ဆောင်သွားခဲ့ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော် စင်စင်ကြယ်ကြယ် သန့်သန့်ရှင်းရှင်းနဲ့ ကာလများစွာ တည်ထွန်းရစ်စေချင်တယ်ဆိုတာ မင်းတုန်းမင်းကြီးရဲ့ ပကတူးက ဆန္ဒပဲ။ ဒါကြောင့် သူမင်းအဖြစ်ကိုရောက်လို့ ၄ နှစ်ပဲရှိသေးတယ်၊ မန္တလေးမြို့ကို မတည်ရသေးဘူး။ ဘုရားဟောကြားတော်မူတဲ့ သုတ်၊ ဝိနည်း၊ အဘိဓမ္မာ ဆိုတဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံဟာ မြန်မာမင်းအဆက်ဆက် ထပ်ကာထပ်ကာ လက်နဲ့ ရေးကူး လာခဲ့ကြတာမို့ ကူးပါများတော့ မှားတာတွေ ပါရှိနေလိမ့်မယ်။ သူတတ်နိုင် သလောက် မတိမ်းမယိမ်း မှန်ကန်သေချာအောင် လုပ်ဆောင်လိုတယ်ဆိုပြီး ပိဋကတ်သုံးပုံ ကို ၁၂၁၈ ခုနှစ်မှာ အသစ်တစ်ပန် ရွှေရေး၊ မင်ရေး၊ ကညစ်ရေး ၃ မျိုး ၃ စားနဲ့ 'ပေထက်အက္ခရာ' တင်တယ်လို့ ခေါ်တဲ့ ပေပေါ်မှာ ရေးကူးတာတွေ လုပ်စေပါတယ်။

ဒီလို မတင်ခင် အမှန်ကန်ဆုံးဖြစ်အောင် 'သာသနာပြုဆရာတော်ကြီး' လို့ခေါ်တဲ့ သာသနာပိုင်အဖျားပြုတဲ့ တံဆိပ်ရပိဋကတ်မ ဆရာတော် ၄ ပါ၊ စာကြည့်ဆရာတော် ၃၀၊ စာတည်းဆရာတော် ၅၀၊ ပရိယတ်တတ်တဲ့ သံဃာ ၅၀ တို့က ရေးကူးမယ့်စာတွေ မှန် မမှန် စေ့စပ်သေချာစွာ စစ်ဆေး ကြည့်ကြတယ်။ မှန်ကန်ပြီဆိုမှ ပိဋကတ်တိုက်စို၊ သွေးသောက်ကြီး၊ တိုက်စောင့်၊ အကြပ်၊ အစုရေး၊ ပိဋကတ်ရေး စတဲ့ အမှုထမ်း ၁၀၀ ကျော်က ကညစ်နဲ့ စုတ်နဲ့ ရေးကြတယ်။

ဒီလိုရေးနေခိုက်မှာ အမြဲမပြတ် ကြပ်မတ်ပြင်ဆင်ကြည့်ဖို့ ၁။ ဒက္ခိကာရာမ ဆရာတော်၊ ၂။ စီးတော် မြင်းဝန်တိုက်ဆရာတော်၊ ၃။ ဆီးဘန်းနိဆရာတော် တို့က တာဝန်ယူကြပြန်တယ်။

ရေးပြီးတဲ့အခါ သူတို့ခေတ်က စာအရေးကောင်းတဲ့ လူတွေဖြစ်တဲ့ လွတ်စာရေး၊ ရုံးစာရေးတို့က ဒီဃ၊ ရဿ၊ ဣဝဏ်၊ ဥဝဏ်၊ နိဂ္ဂဟိတ်၊ အကျ အန၊ မုပျက် မုပို၊ အကျအပေါက်၊ အမှားအယွင်း မရှိစေရအောင် တည်းဖြတ် ပေါ်သတဲ့။

ကညစ်တို့၊ စုတ်တို့ကိုင်ပြီး စာကို လက်နဲ့ ကူးရေးတဲ့အခါ ရေးချထည့် ရမှာ မထည့်မိ၊ မထည့်ရမှာ ထည့်မိတတ်တယ်။ လုံးကြီးတင်နဲ့ လုံးကြီးတင် ဆန်ခတ်လည်း မှားရေးတတ်တယ်။ သိရီလို့ရေးရမှာကို သိရီလို့ ရေးတာမျိုး ပေါ့။ တချောင်းငင်နဲ့ နှစ်ချောင်းငင် မှားရေးတတ်တယ်။ ပုရိသလို့ ရေးရမှာ ကို ပုရိသလို့ ရေးတာမျိုးပေါ့။ သေးသေးတင်ထည့်ဖို့ မေတာတို့လည်း နှိတ်တတ်တာကိုး။

ဒါကြောင့် လွတ်စာရေးတွေကို ထပ်ပြီး အစစ်ခိုင်းရတာ ဖြစ်တယ်။

အဲဒါပြီးမှ တံဆိပ်တော်ရ စာတည်းဆရာတော်၊ စာကြည့်ဆရာတော်တွေ က တည်းကြ ကြည့်ကြပြန်တယ်။

ပေစာ ရေးတယ်ဆိုတာ အဲဒီခေတ်က ရေးခ ပေ ၁ အင်္ဂါကို ကျပ်သုံး ဒင်္ဂါ၊ ၁ ပြားရသတဲ့။ ၁ အင်္ဂါဆိုတာ ၁၂ ချပ်၊ က ကာ ကိ ကိ ကံ ကား အထိပေါ့။ စာမျက်နှာ ၂၄ မျက်နှာ၊ တစ်မျက်နှာမှာ ပျမ်းမျှ စာ ၈ ကြောင်း၊ ဒါကြောင့် ၁ အင်္ဂါမှာ စာ ၁၉၂ ကြောင်းလောက် ရှိပါတယ်။ စာရေးကောင်း သူတိုင်း တစ်နေ့ကို ၁ အင်္ဂါ မပြီးဘူး။ စာကို ငုံ့မိတဲ့လူမှ ပြီးတယ်။ ဥပမာ "ရှေးသရောအခါ စာရာဏသီပြည်၌" ဆိုတာကို ရှေးသရောအခါမှာ တစ်ခါ လှမ်းကြည့်၊ စာရာဏသီ တစ်ခါကြည့်၊ ပြည်၌ တစ်ခါကြည့်နေရင် အရေးနူး တာပဲ။ ပြီးတော့ ပေရေးမှာ စာမှားရေးမိရင် ရေးမိတဲ့ အမှားစာလုံးရဲ့အလယ် မှာ ဝိနဲ့ဆိုတဲ့ အပြောက်ကလေး ကညစ်နဲ့ ထိုးဖောက် ပစ်ထားခဲ့ရတယ်။ အပြောက်ပါတဲ့စာလုံးကို ဖတ်တဲ့လူက စာမှားမို့ ထည့်မဖတ်တော့ဘူး။ စာတစ် မျက်နှာမှာ ၃ ကြိမ်တော့ အမှားပဲတယ်။ ၄ ကြိမ်အထိ မှားနေရင် ရေးလက်စ

ကိုရပ် ပေသစ်ယူပြီး အစကနေ အသစ်ပြန်ရေးပေးရတယ်။ ရှေးက ဓမ္မဒါန ပြုချင်ရင် ဘုန်းကြီးကို ဒကာက ဝတ္ထုလှူတယ်။ ဘုန်းကြီးက "စာရေးဟတ္ထကံ" ခေါ်တဲ့ ပေစာရေးသမားကို ကျောင်းခေါ်ပြီး တစ်အင်္ဂါ ဒီ နှုန်းနဲ့ အရေးငှား ပေးပြီး ပူဇော်စေပါတယ်။

လွတ်စာရေးတွေ စစ်ပြီးတဲ့ စာကို တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော်တွေက တစ်ကြိမ်ထပ်ပြီး တည်းသေးတယ်၊ ကြည့်သေးတယ်၊ ပြီးမှ အဆုံးသတ် လက်ခံတယ်။

အဲဒီ ရွှေရေး၊ မင်ရေး၊ ကညစ်ရေး ပိဋကတ်သုံးပုံ စာထုပ်ပေါင်း ၂၀၀ ကျော်၊ စာအင်္ဂါ နှစ်သောင်းကျော်ကို ရေးထိုးအပြီး ၆ နှစ်ကြာတဲ့အခါ အမရပူရ ပိဋကတ်တိုက်တော်ကနေပြီး မန္တလေးတောင်ခြေက ပိဋကတ်တိုက်တော် မှာ ဒီစာထုပ်တွေကို ပြောင်းရွှေ့ ထားရှိပါတယ်။ (ပိဋကတ်တိုက်တော်ဟာ ကျောက်တော်ကြီးဘုရားမြောက်ဘက် မန္တလေးတောင်ခြေမှာ ရှိခဲ့တယ်။ အခု နေရာသာ ကျန်တော့တယ်။)

ပိဋကတ်သုံးပုံကို ရွှေရေး၊ မင်ရေး၊ ကညစ်ရေး ၃ မျိုးနဲ့ သန့်သန့် ရှင်းရှင်း ရေးတင်ပြီးတဲ့နောက် ၄ နှစ်အကြာမှာ ကျောက်ထက်အက္ခရာ တင်ဖို့ ကျောက်ပျာကြီးတွေပေါ်မှာ ရေးထွင်းဖို့ ဆန္ဒ ဖြစ်ပြန်တယ်။

၁)ကြောင့် စကျင်တောင်က ကျောက်ပြားတွေကို နန်းတော်ထဲ သယ်ခဲ့ပြီး အရင်က သန့်စင်ထားတဲ့ ပိဋကတ်တော်တွေကို ကျောက်ပျာထက်မှာ ရေးထိုး စေပါတယ်။

ဒီအခါ ဆရာတော် သံဃာတော်များဘက်က ကြပ်မတ်ရတာက -

- ၁။ တောင်ဆောင်တော်မိပုရား ဆရာ
- ၂။ မြတောင်မြို့စား သေနတ်ဝန်ကြီး ဆရာ
- ၃။ စီးတော် မြင်းဝန်တိုက် ဆရာတော်တို့ ဖြစ်ကြတယ်။

လှပုဂ္ဂိုလ်ဘက်ကတော့ -

- ၁။ အတွင်းဝန် ခန်းပတ်မြို့စားကြီး မဟာသီရိဥဇ္ဇနာ
- ၂။ အတွင်းဝန် ယောမြို့စားမင်းကြီး မဟာမင်းလှစည်သူ
- ၃။ သံတော်ဆင့် ခင်မမင်းဝန် မိုင်းခိုင်းမြို့စား မဟာသီရိဇေယျသူ ခေါ်

ပိဋကတ်တော်အုပ် ဦးယံ

- ၄။ သံတော်ဆင့် နေမျိုးရာစေည်သူ
- ၅။ အမိန့်တော်ရေး မင်းထင်စေယျသူ
- ၆။ အသုံးစာရေး နေမျိုးသီရိကျော်သူတို့ ဖြစ်ကြပါတယ်။

ပိဋကတ်သုံးပုံကို ကျောက်ပြားတွေပေါ်မှာ ရေးထွင်းစေတဲ့အခါ -

ပိနည်း ၅ ကျမ်း ပါဠိတော်က	ချပ်ရေ	၁၁၁	ချပ်
အဘိဓမ္မာ ၇ ကျမ်း ပါဠိတော်က	ချပ်ရေ	၂၀၈	ချပ်
နိကာယ် ၅ ကျမ်း၊ သုတ် ၃ ကျမ်း ပါဠိတော်က	ချပ်ရေ	၄၁၀	ချပ်
	ပေါင်း	<u>၇၂၉</u>	ချပ်

ထွက်လာပါတယ်။

သီဟိုဠ်ဇွယ်တော်ကြွတ်ပုံစံ ကျောက်စာဂူတန်း

ဒီကျောက်စာ ချပ်တွေကို ကုသိုလ်တော် ဘုရားကြီးရဲ့ ပထမ မဟာရံ ဟာဟိုင်းအတွင်းမှာ ၄၂ ချပ်၊ ဒုတိယ မဟာရံတံတိုင်း အတွင်းမှာ ၁၆၈ ချပ်၊ တတိယ မဟာရံတံတိုင်းအတွင်းမှာ ၅၁၉ ချပ်။ ကျောက်စာတစ်ချပ်ကို သီဟိုဠ်

ရွယ်တော်ကြွတ်ပုံ အုတ်ပြာသာဒ် တစ်ခုစီအတွင်းမှာ မြေဝင် တစ်တောင်ထားပြီး အခိုင်အမာ စိုက်ထူထားစေပါတယ်။

ပထမ မဟာရံတံတိုင်းအတွင်းက အင်္ဂါထောင့်မှာတော့ ပီရကတ်တော် သုံးပုံ ပါဠိတော်တွေကို ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်တဲ့အကြောင်း သံပိုင်းမော်ကွန်း နီဂုံး ကျောက်စာကြီးတစ်ချပ် ရေးထိုး စိုက်ထူထားပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျောက်စာပေါင်း ၇၃၀ ပါ။ အဲဒီစာရင်းမှာ မပါတဲ့ နောက်တိုးကျောက်စာ သုံးချပ်လည်း ရှိပါသေးတယ်။ အဲဒါက ပထမတံတိုင်းအတွင်း တနင်္ဂနွေထောင့် မှာပါ။ မင်းတုန်းမင်းကြီးလှူသွားခဲ့တဲ့ အလှူတော်တွေက ကုန်ငွေကို စာရင်း တင်ပြီး ငွေသင့်ပေါင်း ၂၂ ကုဋေနဲ့ ၆ သန်းပိုးမျှရှိတယ်လို့ တင်ပြတဲ့ အလှူတော်စာရင်းကျောက်စာ ၃ ချပ် ဝူကြီး ၂ ခုအတွင်းမှာ စိုက်ထူထားတာ ပါ။ ဒီကျောက်စာတွေကတော့ ကြေးမြင်မိဖုရားကြီးက တိုက်တွန်းလို့ ဝက်မရွတ် ဝန်ထောက်ကရေးပြီး ၁၂၈၃ ခုနှစ်ကမှ စိုက်ထူထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်နေကြပုံများ

မင်းတုန်းမင်းကြီး လှူဒါန်းထားခဲ့တဲ့ ပီရကတ်ကျောက်စာတွေဟာ အခု ဆိုရင် နှစ်ပေါင်း ၁၀၄ နှစ်* ကြာမြင့်ပါပြီ။ ဒီလို ကြာမြင့်တဲ့အချိန်မျိုးမှာ နောက်သား နောက်လူတွေက မင်းတုန်းမင်းကြီး လှူထားခဲ့တဲ့ ပီရကတ်တော် တွေက အင်မတန် အခိုင်အမာ ပုံစံမျိုးပဲ၊ ပျက်စီး ယိုယွင်းမှာ စိုးရိမ်စရာ မရှိဘူးလို့ အောက်မေ့ပြီး အမှုမဲ့ အမှတ်မဲ့ မထားကြပါဘူး။ မိမိတို့တတ်အားသမျှ ဂေါပကအဖွဲ့များဖွဲ့ပြီး ဖြစ်နိုင်တဲ့နည်းနဲ့ မပြတ်တမ်း ဆက်ပြီး စောင့်ရှောက် ထိန်းသိမ်းထားကြပါတယ်။

မင်းတရားကြီး ကျောက်ထက်အက္ခရာ တင်စဉ်က ထွင်းပြီးသား စာလုံး အချို့ငဲ့ထဲမှာ ရွှေမင်များ ထပ်ပြီး ရေးစေတာမို့ သလင်းကျောက်ဖြူပြားတွေ ပေါ်က ရွှေစာလုံးတွေအဖြစ်နဲ့ ဖတ်ကြရပါတယ်။ ဒီ ရွှေစာလုံးများဟာ နှစ်အတန်ကြာတော့ ပွန်းတယ်၊ ပါးတယ် ဆိုတာမျိုး ဖြစ်လာပါတယ်။

* စာတမ်းဖတ်ချိန် ၁၉၇၂ ထိ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မင်းတုန်းမင်းကြီး နတ်ရွာစံလို့ သားတော်သီပေါမင်း ထီးနန်း ဆက်ခံ တဲ့အခါ သီပေါမင်းက ပထမဆုံးအကြိမ် *၂ ရွှေမင်ထပ်စေတယ်လို့ သိရပါတယ်။ ဒါဟာ ပထမဆုံးအကြိမ်နဲ့ နောက်ဆုံးအကြိမ် ရွှေမင် ရေးထပ်ခြင်းပါပဲ။-

ဖခင်ဘုရင်ကြီး လှူခဲ့တဲ့ ကုသိုလ်တစ်ရပ်ကို သားရှင်ဘုရင်က ဆက်လက် လှူဒါန်းတာမျိုးမို့ မထူးဆန်းလှဘူးလို့ ပြောချင်လည်းပြောပါ။ နို့ပေမယ့် သီပေါဘုရင်လက်ထက်မှာ မြန်မာတွေ သူ့ကျွန်ဖြစ်ရလို့ မြန်မာမင်းဆက် လုံးဝ ကုန်ဆုံးသွားတဲ့အခါ တိုင်းသူပြည်သားတွေကလည်း ဖြစ်တဲ့နည်းနဲ့ ဒီ ကျောက်စာတော်တွေကို ဆက်လက် ထိန်းသိမ်းကြပုံကတော့ အလွန်စိတ်ဝင်စား စရာ ကောင်းပါတယ်။ တခြားနိုင်ငံတွေမှာ ဒီအဖြစ်မျိုး ရှိမယ်မထင်ဘူး။ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာနိုင်ငံမို့ ဒီလိုလုပ်ကြတယ် ထင်ပါတယ်။

သက္ကရာဇ် ၁၈၈၅ ခုနှစ် (၁၂၄၇) ခုမှာ မြန်မာဘုရင်ကို ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့ သမားက 'ကြက်ကလေး ငှက်ကလေးကိုဖမ်းသလို' ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားပြီး မြန်မာပြည်ကိုသိမ်းပိုက် ကျွန်လုပ် အုပ်ချုပ်လိုက်တယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ မန္တလေး နန်းမြို့ရိုးထဲမှာ နေထိုင်ကြတဲ့ မြန်မာမင်းမှုထမ်းတွေအားလုံးကို မြို့ပြင်အထွက် ခိုင်းပါတယ်။ တစ်အိမ်ထောင်ကို ငွေ ၁၅ ပြောင်းရွှေစရိတ် ပေးသတဲ့လေ။ ဒီအထဲ ဘယ်သူမှမနေရအောင် နှင်ပြီးတဲ့နောက် သူတို့တပ်တွေက တစ်ခါတည်း တပ်စွဲချရပ်နေကြတယ်။ ပြီးတော့ မန္တလေးမြို့အတွက် အချက်အချာကျတဲ့ မန္တလေးတောင်ခြေ တစ်ဝိုက်မှာလည်း နယ်ချဲ့စစ်တပ်တွေ အလုံးအရင်းနဲ့ ချထားလိုက်တယ်။ ဒါကြောင့် မင်းတုန်းမင်းကြီးရဲ့ ကုသိုလ်တော်တွေဖြစ်တဲ့ မဟာသက္ကမာရဓိန် ကျောက်တော်ကြီးဘုရား၊ မဟာလောကမာရဓိန် ကုသိုလ်တော် ဘုရား၊ အတုမရှိကျောင်းတော်ကြီး၊ သုဓမ္မာစရပ်တန်း စတဲ့ နေရာတွေမှာ စစ်တပ်တွေနဲ့ တင်းကျပ် ဖြစ်သွားပါတော့တယ်။

ပြည်သိမ်းတပ်တွေ နေရာယူ တပ်စွဲချရပ်ထားတဲ့ ကျောင်းကန်ဘုရားတွေ အတွင်း ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေကို လုံးဝ ဝင်ခွင့် ထွက်ခွင့် မပြုဘူး။ တပ်တွေ

* ၁၂၅၃ ခုနှစ်ကရိုက်တဲ့ ဦးရာကျော်ရေး 'နိဗ္ဗာနကထာ ကျူးရင့်စာ' မှာ ဖော်ပြတယ်။

စွဲထားတာက တစ်နှစ်လည်း မဟုတ်၊ နှစ်နှစ်လည်း မဟုတ်တဲ့အပြင် နယ်စွဲစစ်တပ်များကြောင့် ဝုဒ္ဓဘာသာအဆောက်အအုံများ ပျက်စီးကြရတာတွေ ရှိပါတယ်။ ဒါကို ပြည်သူတွေကသိကြတဲ့အခါ စိတ်လက် မချမ်းမသာ ဖြစ်ကြတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ၅ နှစ်ကြာတဲ့အခါ ရန်ကုန်မြို့ကပါလာတဲ့ မြေတိုင်းစာရေးကြီး ဦးအောင်ပန်းက ဦးအောင်ပြီး ဝိတိုရိယဘုရင်မရဲ့ အုပ်ချုပ်ပုံဥပဒေမှာ တိုင်းသူပြည်သားများ ဘယ်သူမဆို လွတ်လပ်စွာ ယုံကြည်ကိုးကွယ်ခွင့်ရှိတယ်လို့ ဆိုထားတယ်။ ဝုဒ္ဓဘာသာ ကျောင်းကန်ဘုရားတွေရဲ့ အတွင်းမှာ တပ်စွဲထားတဲ့ စစ်တွေကို ဖယ်ရှားပေးပြီး ပျက်စီးကုန်တာတွေကို ပြုပြင်ခွင့်ရဖို့ တောင်းဆိုကြဖို့လို့ နန်းမြို့တွင်းက ထွက်ခွာလာကြရတဲ့ မင်းမှုထမ်းသောင်းတွေနဲ့ တိုင်ပင် ခည်းရုံးပါတယ်။

နယ်စွဲအစိုးရဆီက အခွင့်အမိန့်ရတာနဲ့တစ်ပြိုင်နက် ကုသိုလ်တော်ဘုရားဆွမ်းတော်ကြီးကပ်လှူတဲ့ပွဲ၊ ကိုယ့်ဘုရင် ပါတော်မူပြီး ပထမဆုံးအကြိမ်ကို ၁၂၅၂ ခုနှစ် (၁၈၉၀) ခုမှာ ကျင်းပရတယ်။ ဒီပွဲကို ဘုရားပရောဏံပတ်သည်မှာ မကျင်းပနိုင်ခဲ့ဘူး။ အတုပရိ ကျောင်းတော်ကြီးနဲ့ မှန်ကျောင်းရဲ့ကြားက ကွက်လပ်ကြီးမှာ ကျင်းပရတယ်။ စစ်တပ်တွေက ရှိနေသေးတော့ လူတွေက ကြောက်နေသေးလို့ ထင်ပါတယ်။

အဲဒီပွဲ ပြီးတဲ့အခါ ဘုရားထဲကို ဝင်ခွင့် ထွက်ခွင့်ရကြလို့ ဘုရားကို သေသေ ချာချာ စစ်ဆေးကြည့်ရှုတော့ မြင်မကောင်းအောင် ပျက်စီးယိုယွင်းပြီး အဖိုးတန် ပစ္စည်းမှန်သမျှ စစ်တွေက နိုးဝှက် ယူငင်သွားတာကို ကြေကွဲဖွယ် တွေ့ကြရတယ်။

ကုသိုလ်တော်ဘုရားဟာ မင်းတုန်းမင်းကြီးလှူတဲ့ ကုသိုလ်ထံမှာ အမွန်မြတ်ဆုံးတစ်ခုလို့ ယူဆပုံရတာကြောင့် တန်ဖိုးကြီးတဲ့ ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်သံပတ္တမြားတွေလည်း အများကြီးတပ်ဆင် လှူဒါန်းထားတဲ့ ဘုရားပါ။ ဒါပေမယ့် ရွှေ၊ ငွေ၊ ကျောက်သံပတ္တမြားမဆိုထားနဲ့ ကျောက်စာရဲ့တွေပေါ်က ထီးအတွင်းမှာ တပ်ဆင်တဲ့ ကြေးဆည်းလည်းတောင် ချမ်းသာမပေးဘူး။ စစ်တွေက ယူတယ်။ ဖျက်ဆီးလိုက်ပုံကလည်း နတ်စောင်းတန်းစောင့်တဲ့ ကျောက်ဘီလူးတောင် ခေါင်းဖြတ်ပစ်ခဲ့ကြသတဲ့။ ခြင်္သေ့ရုပ်က ကျောက်လက်သည်း

မကျန် ခွာယူသတဲ့။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တွေက မင်းတရားကြီးရဲ့ ကုသိုလ်တော်ကို တို့တတ်အားသလောက် ပြန်လည်မွမ်းမံ ပြင်ဆင်မယ်ဆိုပြီး လူတွေ စုဝေးကြ စိုင်းပြင်းကြတယ်။ ဒီလို စိုင်းပြင်းတဲ့အခါ ကုသိုလ်ရှင်ရဲ့ ဆွေမျိုးအဆက်အနွယ် တစ်စုံတစ်ယောက် ကျန်ရှိရင်ခဲရင် ဒီဆွေမျိုးများက ပြုပြင်မယ်ဆိုရင် သူတို့မှာ အခွင့်အရေး အပြည့်အဝ ရှိပေတယ်။ သူတို့ မပြုပြင်နိုင်ဘူး။ သူတစ်ထူးကို ခွင့်ပြုတယ်ဆိုမှ တစ်ခြားလူတွေက ကုသိုလ်ဟောင်းကို ပြင်ဆင်ခွင့် ရှိတယ်ဆိုပြီး ဆရာတော်၊ သံဃာတော်များအပါအဝင် မင်းတရားကြီးရဲ့ အနွယ်တော်များနဲ့ မျိုးကြီးမတ်ရာများကိုပါ ဖိတ်ကြားတိုင်ပင်ကြပါတယ်။

ဒီအခါမှာ အတုမရှိဆရာတော်ကြီးနဲ့ မင်းတရားကြီးရဲ့ မင်္ဂလာအိမ်တော်ပါများဖြစ်ကြတဲ့ ကင်းဝန်မင်းကြီး၊ လှေသင်းအတွင်းဝန်မင်း၊ ညောင်ရွှေဖော်ဘွားကြီး (ဆာစောမောင်)၊ မြေလတ်ဝန်၊ တောင် ၁၅၀ ခိုလ်၊ မိုးခြံစစ်ကဲဆော်ကြီး စတဲ့ ရဟန်းရှင် လူ ပုဂ္ဂိုလ်တွေကပါ သဘောကြိုက်ညီပြီး ကုသိုလ်တော်က အပျက်အစီးတွေကို ပြည်သူအားနဲ့ ပြင်ဆင်ကြဖို့ ဆုံးဖြတ်ပါတယ်။

စင်စစ်တော့ တစ်ဦးတစ်ယောက်တည်းအနေနဲ့ မတတ်နိုင်တာမို့ အားလုံးဝိုင်းဝန်းစုပေါင်းပြီး ကိုယ်နိုင်သလောက် တာဝန်ယူကြတဲ့နည်းနဲ့ လုပ်ဆောင်ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။

သီပေါမင်း ပါတော်မူအပြီး ၆ နှစ်အကြာမှာ ပထမဆုံးဖွဲ့စည်းတဲ့ ကုသိုလ်တော် ဂေါပကအဖွဲ့ကတော့ -

မြေတိုင်းစာရေးကြီး ဦးအောင်ပန်း၊ အရပ်လူကြီး ဦးဘ၊ ဦးချမ်းငြိမ်း၊ ဦးအိုင်၊ ဦးမောင်ကြီး၊ ဦးဝ၊ ဦးလုံး၊ အကွက်လူကြီး ဦးခက်၊ ဦးနု၊ ဦးထွန်းပေါ၊ ဦးမွန်၊ ဦးပို၊ ဘုရားဒကာ ဦးဆိုင်၊ ဘုရားဒကာ ဦးရာကျော်၊ ဘုရားဒကာ ဦးပြောင်၊ ဘုရားဒကာ ဦးထုံးတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

မင်းတရားကြီးရဲ့ ကုသိုလ်တော်ကို ဗုဒ္ဓဘာသာတွေ ဝင်ခွင့်ရလို့ ဘာတွေများ ပျက်စီးကုန်သလဲလို့ ကြည့်တဲ့အခါ -

စေတီတော်ကြီးလည်း တစ်ဆူလုံး ရစရာမရှိအောင် ပျက်စီးနေတယ်။ စေတီတော် ခြေရင်းမှာခင်းထားတဲ့ အိတာလှုံကျောက်ပြား၊ ဖန်ပြေ၊ မှန်ပြေ

တွေဟာလည်း အားလုံးစွာယူထားလို့ ဟောင်းလောင်းဖြစ်နေရင်တယ်။ အလွန် အဖိုးထိုက်တန်တဲ့ ထီးတော်လည်း မြေကိုချထားပြီး တန်ဖိုးရှိတာဟုသိမှု ဖြုတ်ယူထားလို့ သံထီးရိုးချည်း ပျက်စီးကျန်ရင်တယ်။ သီပေါမင်းလှူထားတဲ့ စန္ဒီထီးတို့၊ ဗြဟ္မာဥက္ကဋ်တို့ စတဲ့ ပစ္စည်းအဖိုးတန်မှန်သမျှလည်း တစ်ခုမှ မကျန်ရစ်တော့တာကို တွေ့ကြရတယ်။

အပျက်အစီးစာရင်း ကောက်တဲ့အခါ ကုသိုလ်တော်စေတီမှာ တင်လှူ ထားတဲ့ ထီးတော်ကချည်း ထီးတော်မှာ တပ်ဆင်တဲ့ ပတ္တမြားကျောက်နီကြီး အဖိုးမဖြတ်နိုင်တာ တစ်လုံး၊ ရွှေ ၁ဝိ သားနဲ့ စိန်အလုံး ၅ဝ စီထားတဲ့ ငှက်မြတ်နား ၁ ခု၊ ချရားသီး ၁ လုံးမှာ ရွှေ ၁ဝိ သား၊ ပတ္တမြားကျောက်နီ ၁ လုံး၊ နဝရတ် ၄၅ လုံးစီ စီတဲ့ ချရားသီး ၂၇ လုံး၊ ငွေ ၁ ပိဿာစိနဲ့လုပ်တဲ့ ဆည်းလည်း ၁၅ လုံး၊ သံထီးပေါ်မှာကွပ်တဲ့ ဘော်က ပိဿာ ၂၅ဝ၊ ချတဲ့ရွှေအချိန်က ၂၅ ပိဿာ၊ ဘုရားလုံးပတ်မှာ ချထားတဲ့ရွှေ ၃၅ ပိဿာ၊ အိတာလှံမှန် အုတ် ၁၅ဝဝဝ၊ အဖိုး ၂ သိန်းကျော်တန် စိန်ထီးဖြူ၊ အဖိုး ၁ သိန်းကျော်တန် ဗြဟ္မာဥက္ကဋ်၊ အဖိုး ၃ သိန်းကျော်တန် ဗြဟ္မာတန်ဆာနဲ့ မင်းမြောက်တန်ဆာ ၅ ပါး၊ ပန်မီးပဒေသာကြီးတွေ စေတီရံသံထီး၊ ကြာသွတ်ပန်းအိုးက သံပန်းခိုင် တွေ၊ မုခ်တံခါးကြီး ၁၂ ခုက နတ်ရုပ်၊ ပန်းဖူးပန်းနွယ် ပန်းပုထည်တွေ ပျောက်ပျက်နေတာ တွေ့ကြရပါတယ်။

ကုသိုလ်တော်ရဲ့ မဟာတံတိုင်းအပြင်ဘက်မှာ အနောက်ဘက်က အုတ်စရပ်ကြီး ၁၁ ခု၊ တောင်ဘက်က ၁၁ ခု၊ မြောက်ဘက်က ၁၂ ခု၊ ပေါင်း ၃၄ ခု ဆောက်လုပ်ထားကြရာမှာလည်း အုတ်စရပ်ကြီး ၁၃ ဆောင်က လုံးလုံး ပျက်စီးနေပြီး ၁၉ ဆောင်က တစ်ဝက်တစ်ပျက် ပျက်စီးနေပါတယ်။ ဒီစရပ် တွေကိုဖြို၊ အုတ်တွေယူပြီး လမ်းခင်းထားတာ။ စန္ဒာမုနိဘုရားတောင်ဘက်က လားတပ်ထဲမှာ ခုထက်ထိ တွေ့မြင်နိုင်ပါသေးတယ်။

ကုသိုလ်တော်ထဲက ကျောက်စာရတနာမှာလည်း ကျောက်ပျာကြီးတွေရဲ့ ထိပ်နဲ့ဘေးမှာ ချထားတဲ့ရွှေနဲ့ စာလုံးတွေမှာရေးထားတဲ့ ရွှေတွေအားလုံး ပွန်းကုန် ပျောက်ကုန်တဲ့အပြင် ဝုရဲ့အထွဋ်မှာထားတဲ့ သံထီးတွေမှာခွဲထားတဲ့ ကြေးဆည်းလည်းတွေလည်း တစ်လုံးမှ မရှိတော့ဘူး။ ထီးတစ်ခုမှာ ဆည်းလည်း

၉ လုံးစီမို. ဆည်းလည်းပေါင်း ၆၅၇၀ ပျောက်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပထမဆုံး မြင်မကောင်းဖြစ်နေတဲ့ စေတီတော်ရဲ့ ချရားသီးကအစ မြေအထိလုံးပတ်ကို အင်တောများ စကိုင်ကြရတယ်။

ဒီအလှူဟာ ဘုရင်ကမဟုတ်ဘဲ တိုင်းသူပြည်သားအနေနဲ့ စလှူတဲ့အလှူလို့ ခေါ်ရမှာပေါ့။ ဘုရားလုံးပတ်တော် အင်တောထပ်ကိုင်ဖို့အတွက် ညောင်ရွှေ စော်ဘွားနဲ့ တောင် ၁၅၀ ဝိုင်း၊ မိုးခြံစစ်ကဲတော်ကြီးတို့က ငွေ ၃၀၀ လှူပါတယ်။

အဲဒါပြီးတော့ ကျောက်စာဂူတွေမှာ အထွဋ်ပြန်တပ်ဖို့ စဉ်းစားတယ်။ ဒီအခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဆင်းမလားကို ဗမာဘုရင်စေလွှတ်လို့ ၁၈၈၁ ခုနှစ်က ရောက်သွား ခဲ့ဖူးတဲ့ မိုးခြံစစ်ကဲတော်ကြီးက မဇ္ဈိမဒေသက ဝုဒ္ဓဘာသာ စေတီပုထိုးတွေမှာ သံထီးမတင်ဘဲ အခွန်ရှည်တဲ့ ကျောက်ထီးကို အထွဋ်တင်ကြတာများ တွေ့ခဲ့ဖူး တယ်။ ဒါကြောင့် မင်းတရားကြီးရဲ့ ကုသိုလ်တော်ကျောက်စာဂူ တွေမှာလည်း ပျက်လွယ်တဲ့ သံထီးမတင်ဘဲ ကျောက်ထီးတင်ဖို့ကောင်းတယ်လို့ အကြံပေး သတဲ့။ အများက နှစ်ခြိုက် ကြိုက်ညီကြလို့ ၁၂၅၄ ခုနှစ် (၁၈၉၂) ခုမှာ -

မင်းမိဖုရား သမီးတော်များက ကျောက်ထီး	၁၅၅ ခု
မှူးမတ်များက	၅၈ ခု
ရှမ်းစော်ဘွားနဲ့ မြို့စား၊ ရွာစားတွေက	၁၀၂ ခု
အထက်အောက် အရပ်သားကုသိုလ်ရှင်တွေက	၄၁၄ ခု
ပေါင်း -	<u>၇၂၉ ခု</u>

တင်လှူကြပါတယ်။ အဲဒီတုန်းက ကျောက်ထီးတစ်ခုကို ငွေ ၁၀၀ လှူရတယ်။ ကုသိုလ်ရှင်ရဲ့ ကမ္မည်းရေးခက ၂ ပဲ ကျသင့်ပါသတဲ့။

ကျောက်ထီးအထွဋ်တင်ရင်းနဲ့ မှေးမှိန်ပျက်ပြားနေတဲ့ ရွှေမင်များနေရာမှာ မင်နက်နဲ့ စာတွေကို လိုက်ထပ်တဲ့ ကုသိုလ်များလည်း ပြုကြပါတယ်။ မင်နက် ထပ်လိုက် တော့ သလင်းကျောက်ပြုပေါ်မှာ ရွှေတဝင်းဝင်းနဲ့ တင့်တယ်တာမျိုး မတင့်တယ်တော့ပေမယ့် ဖတ်တဲ့ လူအဖို့ အလွန်ကောင်းလာပါတယ်။ အဲဒီ ၁၂၅၄ ခုတုန်းက ကျောက်ထီးအထွဋ်တင်တယ်။ မင်ထပ်တယ် ဆိုတဲ့ ကုသိုလ်ရှင် တွေရဲ့ ကမ္မည်း တွေ ခုထက်ထိ ကျောက်စာဂူတချို့ ထဲမှာ တွေ့နေရပါတယ်။

ဒီကမ္ဘာ့မင်းတို့ကို ထုံးသုတ်ပြီး ဖုံးမပစ် လိုက်ဖို့ လိုပါမယ်။ ဆင်ဖြူမရှင် အရှင် မိဖုရားခေါင်ကြီး သမီးတော်ထိပ်စုကြီးဘုရားက ကျောက်ထီးအထွဋ်တင် မင်ထပ်တယ်။ တောင်ခွင်မြို့စား မင်းကြီးက၊ သိန္နီမြို့စားက စတဲ့ ကမ္ဘာ့မင်းတို့ ရှိပါတယ်။ မင်ထပ်ခဲက ကျောက်စာကြီးတစ်ချပ် ကျောရော ဝမ်းပါ ချိ ပါတဲ့။

ကျောက်ထီးတင်သလိုပဲ သဘောကျစရာကောင်းတဲ့ ကုသိုလ်တစ်ခုကိုလည်း တောင် ၁၅၀ ဝိုက်၊ မိုးခြစစ်ကဲတော်ကြီးက ၁၂၅၄ ခုနှစ်မှာ ပြုလုပ်ပါသေးတယ်။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ ကျောက်စာတန်းတွေရဲ့ကြားမှာ အေးမြတဲ့ အရိပ် အာဝါသများ ရှိစေဖို့အတွက် သစ်ပင်များ စိုက်ပျိုးလှူဒါန်းတဲ့ ကုသိုလ်ပါ။

၁၂၅၄ ခုနှစ်ကရေးခဲ့မယ်မယ်ပင်တွေ စိုက်ခဲ့တဲ့ မိုးခြစစ်ကဲတော်ကြီး

မင်းတရားကြီးရဲ့ ကျောက်စာတင်တွေ ကြားမှာ အရိပ်အာဝါသရမယ့် သစ်ပင်များ စိုက်ပါရစေလို့ တောင် တော်ဆရာတော် ဦးမာလာရဲ့ ဝန်ဆောင် ပခန်းသမုတိ ဆရာတော် ဦးနန္ဒကိုလျှောက်တော့ ဆရာတော် က ဘာပင်များစိုက်မလဲလို့ မေးပါ သတဲ့။ ခရေပင်ပါဘုရားလို့ လျှောက်တော့ အေး “အရိပ်လည်း ရ၊ ဘုရားကို ပန်းလှူပြီးလည်း ပြစ်တယ်” လို့ အမိန့်ရှိတာနဲ့ မင်းတရားကြီးရဲ့ ကျောက်စာတင်တွေ ကြားမှာ သစ်ပင်များ စိုက်ပါတယ်။ ဝူတွေက အလွန်လှလှပပ စနစ် ကောင်းကောင်း အထားအသို ကောင်းကောင်းနဲ့ တည်ဆောက် ထားတာဖြစ်လေတော့ သစ်ပင်များ

ကိုလည်း စနစ်နဲ့စိုက်မယ်ဆိုပြီး မယ်မယ်ပင်နဲ့ ခရေပင်ချည်း အုတ်ဂူကြားက ကွက်လပ်မှာ အကွာအဝေးညီညီ တန်းစီပြီး စိုက်ပျိုးပါတယ်။ သစ်ပင်တစ်ပင်ကို

ပိုက်ဆံ ၅ များပေးပြီး စိုက်ခိုင်းတယ်။ ဒီအပင်တွေ ရှင်သန်အောင် ဦးပေါ်ဆိုတဲ့ လူတစ်ယောက်ကို တစ်လ လခငွေ ၁၀ နဲ့ စပါး ၁၀ တင်းပေးပြီး ၄-၅ နှစ် ရေများထမ်းပြီး အလောင်းခိုင်းခဲ့တယ်။ ကနေ့ အနှစ် ၈၀ ကြာမြင့်တဲ့အချိန်မှာ ဒီခရေပင်တွေက အလွန်အေးမြတဲ့ အရိပ်အာဝါသကိုလည်း ပေးတယ်။ ဘုရားဖူး တွေ ပျော်ပျော်ပါးပါး ခရေပန်းကောက်စရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ကျောက်ထီးအထွဋ်ဟာ မူလ သံထီးအထွဋ်လို ကုက္ကားလေးတွေနဲ့ ရွှေရောင် တဝင်းဝင်းနဲ့ ပွယ်ပွယ်ရာရာမရှိပေမယ့် ကနေ့ထက်ထိ ခန့်ခန့်ထယ်ထယ် ပြုပြုစင်စင်နဲ့ ခိုင်ခိုင်မာမာကြီး မြင်တွေ့ရပါတယ်။

မင်းတရားကြီးရဲ့ ကျောက်စာတွေဟာ စာအုပ်နဲ့ စက္ကူနဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံတွေ မပေါ်မချင်း ဒီကိုပဲ အခိုင်မာဆုံး စာမူအဖြစ်နဲ့ လာရောက်ကူးယူ တိုက်ဆိုင်နေ ကြရတာဖြစ်လေတော့ အလွယ်တကူ ဖတ်လိုရဖို့က သိပ်အရေးကြီးတယ်လို့ ခုဒ္ဒဘာသာဝင်တွေက အောက်မေ့ကြတယ်။

ဒါကြောင့် -

- ၁။ သီပေါမင်းက ရွှေရေးတစ်ကြိမ်၊
- ၂။ ၁၂၅၄ ခုနှစ်မှာ အနွယ်တော်တွေနဲ့ ပြည်သူတွေက မင်ရေးတစ်ကြိမ်၊
- ၃။ ၁၂၆၆ ခုနှစ်မှာ သူဌေး ဆာဦးဘိုးသာနဲ့ ပြည်သူတွေက မင်ရေး တစ်ကြိမ်၊
- ၄။ ၁၂၇၅ ခုနှစ်မှာ ပြည်သူငွေနဲ့ တစ်ကြိမ်၊
- ၅။ ၁၂၈၂ ခုနှစ်မှာ ဘုံအလှူ တစ်ကြိမ်၊
- ၆။ ၁၃၁၁ ခုက ၁၃၁၅ ခုအတွင်းမှာ ဘုံအလှူ တစ်ကြိမ်၊
- ၇။ ၁၃၃၀ ခုနှစ်ကစပြီး အခုအထိ မင်ထပ်ဆဲ တစ်ကြိမ်၊

အကြိမ်ပေါင်း ၇ ကြိမ် ထပ်ပြီးပါပြီ။

စာလုံးပေါ်ရေးထပ်တဲ့မင်က ဘာမင်တဲ့တုံး၊ တရုတ်မင်တောင့် ရေဖျော် သလားလို့ စုံစမ်းတဲ့အခါ မြန်မာ့နည်းနဲ့ ပျော်စပ်တဲ့ မြန်မာမင်ပဲလို့ သိရပါ တယ်။ ပျော်နည်းက မန္တလေးကွမ်းခြံရပ်က ကျောက်စလင်းမျက်မှန်တိုက် ဆရာထံဆီက ချိပ်ကို တစ်ပိဿာ ၁၀ ဈေးနဲ့ ဝယ်ပါသတဲ့။ ချိပ်အစိတ်သား

ကို ရေတစ်ပိဿာနဲ့ သုံးခွက်တစ်ခွက်တင်ကျို၊ ရေနံပိုင်းခဲ၊ ကောက်ရိုးပြာရည် နဲ့ရော၊ ပြီးရင် ချိပ်ရည်နဲ့ မွေ့ပြီးသုံးတဲ့ မင်နက်ပါတဲ့။ ဒါဟာ ဇိန်တုံးဆရာတော် ရဲ့ မင်စပ်နည်းပဲလို့ ပြောပါတယ်။

၁၂၅၄ ခုနှစ်က ကျောက်တစ်ချပ်ကို မင်ထပ်ခဲ ၅၅၊ ၁၃၅၁ ခုနှစ်က ကျောက်စာတစ်ချပ်ကို မင်ထပ်ခဲ ၁၅၅၊ အခု ကျောက်စာတစ်ချပ်ကို မင်ထပ်ခဲ ၂၅၅ ပေးရပါတယ်။ မင်ထပ်သမားဟာ မတ်တတ်လည်း လုပ်ရတယ်။ ဒူးထောက်လည်း ရေးရတယ်။ ထိုင်လို့လည်း ရေးရတယ်။ အောက်ဆုံးစာကြောင်းတွေကျတော့ ဝူထဲ ဝမ်းလျားဖောက်ပြီး ရေးထပ်ပေးရတာပါ။

တစ်ခုတည်းကုန်တော့တဲ့ ကုသိုလ်တော် ပန်းပုစုပုံကြွ တံခါးခွက်ကြီး။

သက္ကရာဇ် ၁၂၅၄ ခုနှစ် (၁၉၁၂-၁၃) ခုမှာ အုတ်အင်္ဂုလိတေတော်တော်ကို ရန်ကုန်မြို့က စပါးပွဲစား သုဋ္ဌဆာဘိုးသာက လုံးတော်ပြည့်ရွှေသင်္ကန်း၊ ဒါယကာခံပြီး ငွေ ၄၀၀၀၀ ကုန် ရွှေသင်္ကန်း ကပ်လှူပါတယ်။ ၁၂၈၀ ပြည့်နှစ်မှာ ဘောင်ဘက်မုခ်က ၂၂ ခန်းရှိတဲ့ သံစောင်းတန်းကို ဦးခန္တိက ကြီးဖူးဆောက်လုပ်တယ်။ ကုန်ငွေ ၂၀၀၀၀။ တစ်နှစ် တည်းမှာပဲ အနောက်ဘက်စောင်း တန်း ၁၁ ခန်းကို ငွေ ၈၀၀၀ အကုန်ခံပြီး ဦးခန္တိက ဆောက်ပြန်တယ်။ ၁၂၈၆ ခုနှစ်မှာ ဆာဘိုးသာက သွပ်မိုး ကျွန်းစောင်းတန်း ငွေ ၂၀၀၀ ကုန် လှူပြန်တယ်။ ၁၂၈၉ ခုနှစ်မှာ ဆာဘိုးသာက စေတီကြီး

အရှေ့ဘက်မှာ ကျွန်းတန်ဆောင်းကြီးပျက်စီးလို့ အုတ်အင်္ဂုလိခံကြီး ငွေ ၈၅၀၀ အကုန်ခံပြီး ဆောက်တယ်။

ဒီနောက် နယ်ချဲ့တပ်တွေ ပျက်ဆီး သွားလို့ ယောင်းလောင်းဖြစ်နေရစ်
တဲ့ မဟာရဲတံတိုင်းက သစ်သား ပန်းပုတံခါးတွေ မရှိတော့လို့ အပြင်ဘက်ဆုံး
တံတိုင်းမှာ မန္တလေး ပိဋကတ်တော် ကျောက်စာအသင်း က ၁၂၇၅ ခုနှစ်မှာ
တောင်မှန်သံတံခါး၊ မင်းသားကြီးပိုးစိန်က ပွဲကရင်းထည့်တဲ့ငွေ ၁၀၀၀၊ ပိဋကတ်
ကျောက်စာအသင်းက ငွေ ၃၀၀ နဲ့ ၁၂၇၆ ခုနှစ်မှာ အနောက်မှန်က သံတံခါးကို
လှူဒါန်းကြ တယ်။ မြောက်မှန်နဲ့ အရှေ့မှန်က သံတံခါးကိုတော့ ၁၂၉၄ ခုနှစ်ကျမှ
မင်းတုန်းမင်းကြီးရဲ့ သားတော်၊ သမီးတော်၊ မြေးတော်တွေက လှူဒါန်းကြတယ်။

၁၂၇၆ ခုနှစ်မှာ စေတီတော်ကြီးဝန်းကျင်ကို သံဝရံတာ ၁၀၈ ခန်းတီတီ
ဦးခန္တီက ကြီးဖူးကာရံတယ်။ ဟိုတုန်းက ကုန်ငွေ ၁၀၈၀၀ ဖြစ်သတဲ့။

၁၉၆၄ ခုနှစ်မှာတော့ ကုသိုလ်တော်ဂေါပကအဖွဲ့က ကျောက်စာဂူတွေရဲ့
ဆောက်ခြေပတ်လည်မှာ ချဲ့နွယ်ပိတ်ပေါင်းတွေ ပေါက်နေတာကို ရှင်းပေးမှ
ဖြစ်မယ်။ ဒါတွေက တစ်နေ့ကျရင် ဝုတွေကို ဖျက်ဆီးလာလိမ့်မယ်။ ဝုခြေရင်း
ကို ကျောက်သေးရိုက်ပြီး အင်္ဂတေကိုင်ပေးမှ ဖြစ်မယ်ဆိုပြီး ပြည်သူတွေက
တတ်အားသဖွဲ့ လှူဒါန်းပေးဖို့ လူထုသတင်းစာကနေ နှိုးဆော်ခိုင်းတာနဲ့
နှိုးဆော်ပေးခဲ့ရဖူးတယ်။ ကျောက်သေးရိုက် အင်္ဂတေခင်းကြတဲ့ ပြည်သူ့အလှူ
ဟာ ၁၉၆၈ ခုနှစ်အတွင်းမှာ ဝုအားလုံးအတွက် ပြည့်စုံသွားခဲ့တယ်။

သမိုင်းကြောင်း

ဝုဟောကြားတဲ့ တရားတော်တွေကို ငွေပြား၊ ငွေပြား၊ ကျောက်ပြားနဲ့
ပေရွက်တွေပေါ်မှာ ရေးထိုးတဲ့လှေဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ဝုသာသနာ စရောက်
ကတည်းက ရှိတဲ့လှေတစ်ခုပဲ။ ဒါပေမယ့် ပိဋကတ်သုံးပုံစံလုံးကို အပြည့်အစုံ
ကျောက်ပြားပေါ်မှာ ရေးတင်တာကတော့ မင်းတုန်းမင်းကြီး ပထမဆုံးပဲ။

တစ်ပိုင်းတစ်စ၊ တစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ရေးတင်တဲ့ ဒီလှေ ဘယ်လောက်
အထိ စောစော တွေ့ရဖူးသလဲဆိုရင် “အေဒီ ၆ ရာစု၊ မြန်မာနိုင်ငံကို
ဝုဘာသာ စရောက်ကတည်းကပဲ ဖြစ်ရမယ်” လို့ ရေးထားတဲ့ အက္ခရာကို
ကြည့်ပြီး ခန့်မှန်းနိုင်တဲ့ ငွေရေးပိဋကတ်တွေ သရေခေတ္တရာ ပြည်မြို့နားမှာ
၁၇၇၇ ခုနှစ်က ပထမဆုံးတွေ့ရဖူးတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ပထမဆုံးကျောက်စာပါ

(Emil Forchhammer) တွေတာ ဖြစ်တယ်။ တွေတဲ့နေရာက သရေခေတ္တရာ မြို့ဟောင်းနားက လယ်ပေါ်ရွာ မောင်ကန်ကုန်းမှာပါ။ ရေးထားတဲ့စာက ဗြဟ္မိဒက္ခရာပွားဖြစ်တဲ့ ဆိန်နီယတောင်ပိုင်းသုံး တေလရု ကနေရီ ကဒမ္မ အက္ခရာ နဲ့ပါ။ ၃ ကြောင်းရေး ရွေ့ပေ ၂ ချပ်မှာ ရေးတဲ့စာက ရှင်သာရိပုတ္တရာဖြစ်မယ့် ဥပတိဿပရိဗိုဇ်ကို အရှင်အဿဇိမထေရ်က ဟောတော်မူတဲ့ ဝိနည်းမဟာဝါ ပါဠိတော်လာ

“ယေ ဓမ္မာ ဟေတုပ္ပဘဝါ” အစချိတဲ့ဂါထာနဲ့၊ ဒီဃနိကာယ်ပါဠိတော်၊ မဇ္ဈိမနိကာယ်ပါဠိတော်၊ အဂ္ဂတ္တရနိကာယ်ပါဠိတော်၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်ပါဠိတော်၊ အဘိဓမ္မာပိဋကတ် ဝိဘင်းပါဠိတော်တွေထဲက ဗုဒ္ဓစကားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါဟာ ပထမဆုံးနဲ့ အစောဆုံးတွေရတဲ့ ရှေးအထောက်အထားပါ။ ဗြန်နဲ့တဲ့ အနှစ် (၁၃၀၀ - ၁၄၀၀) ကပေါ့။

ပိဋကတ်တော်ကို ကျောက်ပြားထက်မှာ ရေးထိုးသေးတယ်ဆိုတဲ့ အထောက် အထားတစ်ခုကိုလည်း ၁၉၁၀ - ၁၁ ခုနှစ်ကျတော့ ပြည်က ဘောဘောကြီး ဘုရား ခြေရင်းမှာပဲ ၃ ပိုင်းကျိုးနေတဲ့ ကျောက်ပြားတစ်ချပ်အဖြစ်နဲ့ တွေ့ရပြန်တယ်။

ဒီကျောက်ပြားပေါ်မှာ အဘိဓမ္မာပိဋကတ် ဝိဘင်းပါဠိတော်ထဲက ကောက်နုတ်ချက်တွေ ရေးထားတယ်။

နောက် ၁၉၂၆ ခုနှစ်ကျတော့ ပြည်မြို့ဟောင်းက ကုလားကန်ကုန်းရွာ နားက တောင်သူ ဦးစင်ဘရဲ့ ကုန်းကမူကလေးတစ်ခုကို တူးလိုက်တော့ ရွှေပေလွှာ အချပ် ၂၀ တောင် တွေ့ရပြန်တယ်။ ၁၈ ချပ်က ၃ ကြောင်းရေး၊ တစ်ချပ်က ၄ ကြောင်း၊ တစ်ချပ်က ၂ ကြောင်း ရေးထားတယ်။

ရေးတဲ့စာက ပထမရွှေပေမှာ “သိဒ္ဓမံ၊ အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ” အစချိ တဲ့ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ဒေသနာကို ကဒမ္မအက္ခရာနဲ့ ရေးထားပါတယ်။ ကျန်ရွှေပေချပ် တွေပေါ်မှာတော့ မဇ္ဈိမနိကာယ်၊ ခုဒ္ဒကနိကာယ်၊ ဒီဃနိကာယ်၊ အဂ္ဂတ္တရနိကာယ်၊ သံယုတ္တနိကာယ် ဆိုတဲ့ နိကာယ် ၅ ရပ်ထဲက ဗုဒ္ဓစကားတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

၁၉၂၈ ခုနှစ်မှာ ကျွန်းတောစုရွာက ရွှေပေတစ်ချပ် တွေ့သေးတယ်။ ပိဋကတ်တော် ကောက်နုတ်ချက်တွေပဲ ရေးထားတယ်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးတော့ သရေခေတ္တရာ မြို့ရိုးတံခါးပေါက်နားက ကျောက်စာတိုင် ၂ တိုင် တွေ့ရတယ်။ ရွှေတံခါးမြို့ပေါက်နားက တွေ့တဲ့ တိုင်မှာ မင်္ဂလာသုတ်ဂါထာတွေ ထိုးထားတယ်။ ကုန်းရိုးရွာနားက မြို့ပေါက် မှာတွေ့တဲ့တိုင်မှာတော့ ရတနာသုတ်ပါဠိတော်တွေ ရေးထားတယ်။ သရေခေတ္တရာ မြို့တစ်ဝိုက်ကတွေ့တဲ့ ဒီရွှေပေခဲ၊ ကျောက်ပြားတွေပေါ်မှာ သက္ကရာဇ်တော့ တစ်ခုမှမပါဘူး။ ရေးထားတဲ့ အက္ခရာကိုကြည့်ပြီးတော့ပဲ ၅ ရာစု၊ ၆ ရာစု၊ ၇ ရာစုက ဖြစ်မယ်လို့ ခန့်မှန်းရတာ ဖြစ်တယ်။

ထေရဝါဒ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာနိုင်ငံကိုရောက်တယ်။ ရောက်ကတည်းက ပိဋကတ်တော်ကို ပေထက်၊ ကျောက်ထက် အက္ခရာတင်တဲ့အလေ့ ရှိတယ် ဆိုတာကို ဒီတွေ့ရှိချက်တွေနဲ့ ကောက်ချက်ချရပါတယ်။

ပုဂံ

သက္ကရာဇ် ၉ ရာစုမှာ သရေခေတ္တရာပေးမှိန်ပြီး ပုဂံခေတ် ထွန်းကားလာ တယ်။ ပုဂံခေတ်ရောက်တော့ အနော်ရထာမင်းက သထုံမင်းအဆက်ဆက်တို့ ကိုးကွယ်တဲ့ မွန်စာနဲ့ ပေရေးပိဋကတ်တော် အစုံ ၃၀ ကို ဆင်ဖြူ ၃၂ စီးနဲ့ ပုဂံပင့်လာပြီး ပုဂံမှာ ပိဋကတ်တော်တွေကို မြန်မာအက္ခရာနဲ့ ပေပေါ်မှာ အားလုံး ရေးတင်ပါတယ်။ မွန်ကနေပြီး မြန်မာပြန်တဲ့အခါ မွန်ပိဋကတ်ကိုချည်း စိတ်မချလို့ အနော်ရထာမင်းက သီဟိုဠ်ဘုရင်ဆီ လူစေလွှတ်ပြီး သီဟိုဠ်ပိဋကတ် ဝမ်းမှု ယူစေခဲ့။ သီဟိုဠ်မှနဲ့လည်း တိုက်စေခဲ့ပြီးမှ ပြန်ရေးတာ ဖြစ်သတဲ့။

နောက်တော့ ပုဂံမှာ ပိဋကတ်တော်ကို ပေပေါ်ရေးတာ အလွန်များပြား လာလို့ စာရေးတဲ့လူနဲ့ ပေသမားရယ်လို့ အလုပ်သမား ၂ မျိုးရှိတဲ့အကြောင်း ပုဂံကျောက်စာတွေထဲမှာ 'စာရိယံ' တို့ 'ပိယံသမာ' တို့ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေ ခဏ၊ခဏတွေ့တာကိုထောက်လို့ သိနိုင်ပါတယ်။

ပုဂံခေတ်ကစပြီး ပိဋကတ်တော်ကို ပေပေါ်ရေးတဲ့အလေ့ ထွန်းကား လာလိုက်တာ ရတနာပုံမန္တလေးခေတ်အထိပဲ ဆိုပါစို့။ ဘုရင်တစ်ပါး ထီးနန်း တက်တယ်ဆိုရင် ပိဋကတ်တော်ကို ပေထက်ရေးပြီး ပူဇော်တာဟာ ပထမဆုံး

လုပ်တဲ့ ဘုရင်သစ်ရဲ့ အလေ့တစ်ခုပါပဲ။ ရှေးက ပေမှာ ကညစ်ရေး၊ မင်ရေး ၂ မျိုးပဲရှိတယ်။ လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် ၃၀၀ ကျော်က နန်းစံတဲ့ (၁၆၇၃) ခု၊ ဝမ်းပဲအင်းစံမင်းလက်ထက်ရောက်တော့ ပေကို သစ်စေးသားရိုးကိုင်ပြီး ဆေးဒန်း နှင့် အကွရာရေး ရွှေချတဲ့ ရွှေစာရေးနည်းပေါ်လာလို့ ရွှေရေး၊ မင်ရေး၊ ကညစ်ရေးပေရယ်လို့ ပေ ၃ မျိုး ဖြစ်လာပါတယ်။

ပုဂံခေတ်မှာ ပိဋကတ်တော်ထဲက ကောင်းနိုးရာရာ မိမိကြိုက်နှစ်သက်တဲ့ ပါဠိတော်ကို ကျောက်ထက်အကွရာ တင်တာမျိုးတော့ ရှိတယ်။ နို့ပေမယ့် ပိဋကတ်တော် သုံးပုံစလုံး အပြည့်အစုံကို ကျောက်ထက်အကွရာ တင်တာတော့ မင်းတုန်းမင်းကြီးလုပ်ဆောင်တာ ပထမဆုံးပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

နောက်ဆုံးများ

ကုသိုလ်တော်ထဲမှာ ပိဋကတ်သုံးပုံစလုံးကို စကျင်က သလင်းကျောက်ဖြူနဲ့ ကျောက်ထက်အကွရာ တင်ပြီး ကျောက်စာဂူနဲ့ လှူဒါန်းတဲ့ ကုသိုလ်ဟာ အလွန်ထူးမြတ်တယ်။ အခွန်ရှည်လို့ တည်ထွန်းနိုင်တယ်လို့ ပြင်းပြင်းပြပြ ယုံကြည်ကြတာနဲ့ နောက်လူတွေက သဘောကျပြီး ကိုယ်တတ်နိုင်သလောက် လိုက်ပြီး ကျောက်ထက်အကွရာ တင်လှူတဲ့ ကုသိုလ်တွေလုပ်ကြတာ တော်တော် များများ ပေါ်လာတယ်။

၁။ ရသေ့ကြီး ဦးခန္တိက ပိဋကတ်တော်ကိုသာမက အဋ္ဌကထာနဲ့ ဋီကာ တွေကိုလည်း ကျောက်ထက်အကွရာ တင်သင့်တယ်လို့ ယူဆတာနဲ့ သာသနာပိုင် တောင်ခွင်ဆရာတော်အမှူးပြုတဲ့ ဆရာတော်များကို လျှောက်ထားခွင့်ပန်တယ်။ ဆရာတော်များရဲ့ ခွင့်ပြုချက် ရတဲ့အခါ အဋ္ဌကထာနဲ့ ဋီကာ စုစုပေါင်း ကျောက်စာချပ် ၁၇၇၄ ချပ်ကို ကုသိုလ်တော်အနီးက စန္ဒာမုနိဘုရားအတွင်း မှာ ၁၂၇၅ ခုနှစ်ကစပြီး စိုက်ထူစေပါတယ်။

ရသေ့ကြီး ဦးခန္တိကို အိမ်ရှေ့မင်း ကနောင်ကိုယ်တော်ကြီးရဲ့သမီး ရန်အောင်မြင်မြို့ စားမင်းသမီး သုသိရိသင်္ခါဝတီက မင်းတရားကြီးရဲ့ ကုသိုလ်တော်

ထဲမှာ ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော်တွေရှိရင် အိမ်ရှေ့ဘုရားရဲ့ စန္ဒာမုနိဘုရားထဲမှာ အဋ္ဌကထာနဲ့ ငိုကာတွေရှိဖို့ ကောင်းပါတယ်လို့ အကြံပေး လျှောက်ထားတယ်လို့ သိရပါတယ်။

၂။ မုံရွာက လယ်တီကျောင်းတိုက်အတွင်းမှာတော့ လယ်တီဆရာတော် ဘုရား ရေးသားခဲ့တဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာကျမ်းစာအုပ်ပါ စာတွေကို ကျောက်စာ ရေးထွင်းပြီး စိုက်ထူ လှူဒါန်းထားကြပါတယ်။

၃။ ညောင်ရမ်းမှာတော့ မြို့မရွာက သုဋ္ဌေးကုန်းဘုရားအနောက်ဘက် ဘေးမှာ သုဋ္ဌေးဦးဘိုးရန်းက အဋ္ဌကထာတွေကို ကျောက်ထက်အကွရာ တင်ပြီး လှူထားပါတယ်။

၄။ ရေနံချောင်းမှာတော့ ဦးသောက်ဆိုတဲ့ အလှူဒကာက ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်နဲ့ အဋ္ဌကထာတွေကို စကျင်ကျောက်ပြားတွေပေါ်မှာ ရေးထွင်းပြီး ကျောက်စာတိုက်ကြီး ၅ တိုက် အပြည့် စိုက်ထူပြီး လှူဒါန်းထားပါတယ်။

၅။ မင်းကင်း၊ ၆။ မိတ္ထီလာ၊ ၇။ ဓနုဖြူ၊ ၈။ မိုးကုတ်နဲ့ ၉။ ဟင်္သာတ မှာလည်း ပိဋကတ်တွေကို ကျောက်စာထွင်းထုပြီး လှူကြပါသေးတယ်။

ဟင်္သာတမှာတော့ ဟင်္သာတခရိုင် အဖျောက်၊ ဆကာကြီးရွာမှာ ဦးပွဲကြီး ဆိုတဲ့ လူချမ်းသာကြီးတစ်ဦးက လှူထားခဲ့တာပါ။ မန္တလေးကုသိုလ်တော်ထဲက လိုပဲ ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော်များကို ကျောက်ပြား ၇၃၀ ကျော်ပေါ်မှာ ထွင်းထု လှူဒါန်းတာ ဖြစ်တယ်။ ၁၂၉၆ ခုနှစ် (၁၉၃၄) က စထွင်းတယ်။ စစ်ကြီးပြီးမှ လုံးဝ အပြီးသတ်တယ်။

၁၀။ မိတ္ထီလာခရိုင်ထဲက သံတောသိမ်တော်မှာလည်း ပိဋကတ်သုံးပုံကို ကျောက်စာထွင်းထုပြီး လှူထားတာ ရှိပါသေးတယ်။

၁၁။ သထုံက ရွှေစာရံဘုရားမှာတော့ နိဿယနဲ့ အဋ္ဌကထာတွေကိုချည်း ကျောက်ပြားပေါ်မှာထွင်းပြီး လှူဒါန်းထားပါတယ်။

မိတ္တီလာ စကျင်တော်စာတိုက်

မိတ္တီလာမြို့ရဲ့ မြောက်ဘက်မှာရှိတဲ့ ရွှေမြင်မိ ဘုရားပရဝဏ်ထဲမှာ ပိရကတ်သုံးပုံအဖွင့် အဋ္ဌကထာပါဠိတွေကို ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်ပြီး သားသမီး ၁၁ ယောက်ရဲ့ မိဘ ဦးလှိုင်နဲ့ ဇနီး ဒေါ်အိမ်ငြိမ့်တို့က လှူဒါန်းထားပါတယ်။ ဒီအလှူကို ကျောက်တံခါးတောရ စာချဆရာတော် ဦးပဏ္ဍဝက တိုက်တွန်း လှူဆော်တဲ့အတွက် လှူတယ်လို့ သိရတယ်။

စကျင်တော်အမျိုးအစား

မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကျောက်ပြားပေါ်စာရေးတာ သရေခေတ္တရာခေတ်ကတည်းက ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီကျောက်စာတွေကို လေ့လာတဲ့အခါ (၂၀) သံသေသနဲ့ နီးတဲ့နေရာက ရတဲ့ကျောက်၊ ထုလို့ ထွင်းလို့ လွယ်တဲ့ကျောက်နဲ့ပဲ မာထွင်းကြတာများတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ကျောက်စာတွေကို ကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင် သဲကျောက်တို့၊ လိပ်သဲ ကျောက်တို့ ဆိုတာတွေနဲ့ ထုကြတယ်။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာတွေဆိုရင် အများအားဖြင့် ကျောက်ဆည် ဝေဘူတောင်ကထွက်တဲ့ ကျောက်တွေနဲ့ ထုတာ များပါတယ်။

ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုးတော်ဘုရားလို့ခေါ်တဲ့ ပဒုံမင်းလက်ထက်ကျတော့ မတ္တရာနယ် စကျင်တောင်ကကျောက်ကို စသုံးလာတာ တွေ့ရပါတယ်။ စကျင် ကျောက်ဟာ တကယ်တော့ ကျောက်စာထွင်းဖို့အတွက်ဆိုရင် မာအားကြီးတဲ့ ကျောက်မို့ စာထွင်းသမား မကြိုက်ဘူးပေါ့။ နို့ပေမယ့် သူက အသားကဖြူတယ်။ ဖြူသမှ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူတယ်။ ပြီးတော့ ကောင်းတဲ့ကျောက်ဆိုရင်ဖြင့် အရည် ဝင်နေတာမို့ ကျောက်သလင်း၊ ကျောက်စိမ်းဖြူအထိ အဆင့်မြင့်မြင့်မှာ ရှိပါတယ်။

စကျင်တောင်ဟာ မူလက ကျောက်ဖြူတောင်လို့ပဲ သိကြတယ်။ မင်းတုန်း မင်းကြီးလက်ထက်မှာ စကျင်တောင်က မိုးကုတ်ထွက်ပတ္တမြားနဲ့ မခြား အရည် အသွေးကောင်းတဲ့ ကျောက်နီတွေ ရှာတွေ့လို့ ဘုရင်ကို လာဆက်ကြတာနဲ့

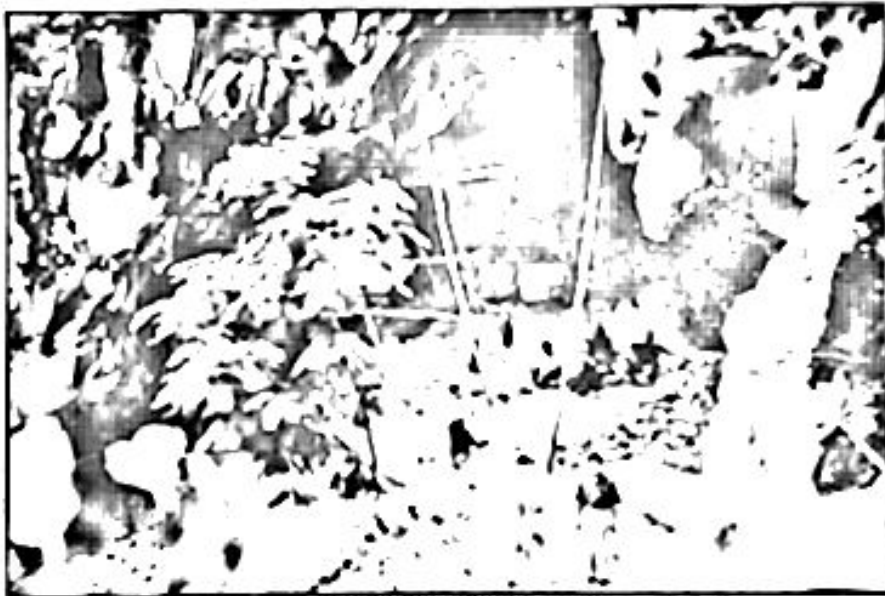
ပတ္တမြားတောင်တော်လို့ မင်းတရားကြီးက နာမည်ပြောင်းပြီး ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ပါတယ်။ “ဒီတောင်ဟာ တောင်ထူးတောင်မြတ်ဖြစ်သတဲ့။ ဒီတောင်ကထွက်တဲ့ ဘုမိ-ဥက္ကဋ္ဌ - ပဝရသေလာ ရတနာကျောက်သလင်းထက်မှာ ဘုရားနှုတ်ကပါဌ ပိဋကတ်တော်များကို ထွင်းထုစေတယ်။ ကျောက်မှာ ၁။ အမျက်မဏိ ကျောက်မျိုး၊ ၂။ ပါသာဏကျောက်မျိုးရယ်လို့ ၂ မျိုး ၂ စားရှိတဲ့အနက်က ပါသာဏကျောက်မျိုးကတော့ သူများ ရေးထိုးပူးခဲ့လှပြီ။ အရှည်မတည် ပျက်စီး တတ်တယ်။ ဒီစကျင်တောင်က အမျက်မဏိကျောက်မျိုးကတော့ ကျောက်သလင်း မျိုးမို့ အလွန်ခိုင်ခံ့တယ်” ဆိုပြီး ဒီကျောက်ပြုပြားကို ရွေးချယ် ထုလုပ်စေတာ ဖြစ်ပါတယ်။

မင်းတုန်းမင်းကြီးရဲ့ ယုံကြည်ချက်က ဘုရားဟောကြားခဲ့တဲ့ တရားတော် ဆိုတာ သာသနာတည်သလောက်သာ တည်တယ်။ ဒီထက်ပိုပြီး အရှည်မတည် ဘူး။ ကဿပဘုရားလက်ထက်က ဝက်တူးတဲ့ကျောက်ဂူဟာ ဂေါတမဘုရား လက်ထက်အထိ က... ခန့်ကပ်ကျော်ပြီး တည်တံ့ခိုင်မြဲသတဲ့။ ဒါ့ကြောင့် ပိဋကတ်တော်တွေကို အပြည့်အစုံ အလွန်ခိုင်မယ့် ကျောက်ဖြာကြီးတွေပေါ်မှာ ထွင်းထုခဲ့မယ်။ ဒါတွေကဖြင့် “ဝိဝဋ္ဌာ၊ ကမ္ဘာကပ်ကျေ၊ မကြေဥဒါန်း၊ စာတန်းမော်ကွန်း၊ တည်ထွန်းပကတိ၊ ပဉ္စမကပ္ပဋိတိ၊ တည်ရှိထင်ရှား ရစ်စေ ခြင်းငှာ၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါး၊ ပတ္တမြားမျိုးအပါ၊ သလင်းဘော်သား၊ ကျောက်ဖျာ ၇၂၉ ထက်၊ သေလက္ခရာ၊ ပိဋကတ်ဓမ္မက္ခန္ဓာကို၊ သေချာစွာ ရေးထု ရိုက်သွင်း ရှိ၊ ရွှေမင်ဝင်းဝင်း ထည့်သွင်းတော်မူ ” မယ်။ (နိဗ္ဗာနကထာ ကျူးရင့်စာ) လို့ ကမ္ဘာတည်သမျှ မပျက်မစီး တည်ရှိတဲ့ ငုံး၊ အိမ်၊ ကျွဲ၊ လ ကပ္ပဋိတိ ၄ ပါး မကစေရဘူး။ ဒီကျောက်စာတွေက ပဉ္စမမြောက် ကပ္ပဋိတိ ဖြစ်ရမယ်လို့ အောက်မေ့ပြီး လုပ်ဆောင်ခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။

လုပ်ဆောင်ပုံ

စကျင်တောင်ဆိုတာ မန္တလေးမြို့ရဲ့မြောက်ဘက် အရှေ့ယွန်း ၃၂ မိုင် အကွာမှာ တည်ရှိပါတယ်။ ဒီတောင်ကြီးပေါ်က ကျောက်သားကောင်းတာ ချောတာတွေကို တူးဖော် ဖြတ်တောက်ပြီး ပထမ ကျောက်ဖြာကြီးတွေကို

ကျောက်ပြားလောင်းတယ်။ ပုံကြမ်း ဆတ်ရတယ်။ ပြီးရင် တောင်အောက်ချ၊
 ရေတက်တဲ့အချိန် လှေပေါ်တင်၊ ကလမက်ချောင်းကနေပြီး ဧရာဝတီမြစ်ကိုဝင်တဲ့
 လှေတွေနဲ့ စုန်ခဲ့ပြီး မန္တလေးဆိပ်ကိုအရောက်လာ၊ မန္တလေးဆိပ်ကမ်းကမှ နန်းတော်
 ထဲကိုသွင်းပြီး ကျောက်ပြားတွေကို ပထမဆုံး ရွှေဘော်ထိုး ချောကြရတယ်။
 ချောပြီးဆိုတော့ ထွင်းလိုတဲ့စာကို ခဲနဲ့ ရေးကြရတယ်။ ရေးပြီးရင် မှန်မမှန်
 စာနဲ့ တိုက်ကြရတယ်။ မှန်ပြီ ဆိုတဲ့အခါ လက်တတ်ကျောက်ဆတ်သမား ၅၀
 ကျော်နဲ့ ထွင်းပါတယ်။ ထွင်းပြီးရင် ထွင်းတဲ့စာများ မှန်မမှန် တစ်ကြိမ်
 စာတိုက်ပြန်ပါတယ်။ မှန်ကန်တဲ့အခါ မင်နဲ့ လိုက်ထပ်ရပါတယ်။

ကျွန်ကျောက်တောင်ပေါ်က ကျောက်တွင်းကြီးတစ်တွင်း

ကျောက်ပြားပေါ်မှာ ပထမဆုံး ထွင်းမယ့်စာကို ရေးတော့ ကျောရော
 ဝမ်းပါ ၂ မျက်နှာ ရေးရတာမို့ လက်ရေးလည်း ကောင်းတယ်၊ မြန်လည်းမြန်
 တယ်ဆိုရင် ၃ ရက်ကြာ ရေးရတယ်။ လက်ရေးကောင်းပေမယ့် နေးတယ်ဆိုရင်
 ၅ ရက်ကြာ ရေးရတယ်။ ရေးပြီးလို့ စာတိုက်ပြီးပြီ၊ မှန်ပြီ၊ ထုတော့ ဆိုရင်
 စာထုမြန်တဲ့လူဟာ တစ်နေ့ကို ၁၅ ကြောင်း၊ ၁၆ ကြောင်းပြီးအောင် ထုနိုင်
 တယ်။ နေးတဲ့လက်က တစ်နေ့ ၁၀ ကြောင်း ပြီးပါတယ်။ စာတစ်မျက်နှာမှာ
 ၁၁ကြောင်းရေ ၈၀ ကနေ ၁၀၀ ကျော်အထိ ရှိတယ်။

ကုသိုလ်တော်ထဲက မင်းတရားကြီး ကုသိုလ်ကျောက်ပြားတွေရဲ့ အဆင့် အတန်း အနေအထားကို ကနေ့ ကျောက်ဆစ်လုပ်ငန်းနယ်မှာ ရှိနေကြတဲ့ ပညာသည်တွေကို မေးကြည့်တဲ့အခါ ကျောက်သားအနေနဲ့လည်း ကျောက်ဆင်းတု တော်များထုတဲ့ အဆင့်ရှိတဲ့ အသားကောင်းတဲ့ကျောက်သား ပထမတန်းတွေ ကုသိုလ်တော်ကျောက်စာတွေမှာ အားလုံးမဟုတ်သော်လည်း အများကြီးပါတယ်။ ကျောက်သားပွတဲ့ ညံ့တဲ့ ကျောက်ချပ်က နည်းတယ်လို့ ပြောပြပါတယ်။

ကျောက်စာထုတဲ့ လက်ရာအနေနဲ့ကော ဘယ်လိုနေပါသလဲ။ ထုကြရတာ မင်းမိန့်နဲ့မို့ လက်ရာဟာ တော်ရုံပဲ ရှိသလား၊ ကောင်းသလား လို့မေးတော့ လူမြင်ကွင်းမှာထားတဲ့ ကျောက်စာရဲ့လက်ရာတွေက အကောင်းဆုံး၊ လူနဲ့ ဆေးရာ အပြင်တံတိုင်းထဲက ကျောက်စာတွေက တချို့လက်ရာ နည်းနည်းပါးပါး သိတာ ညံ့တာ ပါတယ်လို့ ပြောပါတယ်။ လက်ရာကောင်းတယ်ဆိုတာက ကျောက်ပြားကြီးမျက်နှာပြင် ညီညာနေတာရယ်၊ ထွင်းထားတဲ့စာလုံး အတိမ် အနက်ညီတာ၊ စာရဲ့နှုတ်ခမ်းအကျဉ်းအကျယ်ညီတာကို လက်ရာကောင်းတယ် လို့ပြောတာပါ။ လက်ရာ ကောင်း မကောင်း သိချင်ရင် ဖယောင်းလုံးနဲ့နှိပ်ကြည့် ရင် သိပါတယ်။ ကုသိုလ်တော် ကျောက်စာတွေထွင်းတဲ့ အချိန်တုန်းကလည်း အဲဒီနည်းနဲ့ လက်ရာကို စစ်ခဲ့ပါသတဲ့။

စန္ဒာမုနိထဲက အဋ္ဌကထာနဲ့ ငိုကာတွေထုထားတဲ့ ကျောက်စာတွေကတော့ ကျောက်သားအနေနဲ့လည်း ကုသိုလ်တော်ကျောက်ပြားကို မမီဘူး။ လက်ရာ အနေနဲ့လည်း မမီဘူး။ တချို့လက်ရာ တော်တော်ညံ့တယ်လို့ သိရပါတယ်။ လယ်တီကျောက်စာကတော့ စာလုံးကြီးတယ်၊ ကျဲတယ်။ ကျောက်ပြားပေါ်မှာ စာထွင်းတဲ့အခါ တကယ်လို့ မှားယွင်းပြီး ထုမိတယ်၊ စာကျနေရစ်တယ် ဆိုတာမျိုးရှိလို့ ပြင်ချင်ရင် ဘယ်လိုလုပ်ရသလဲဆိုတော့ မှားတဲ့နေရာတစ်ဝိုက်ကို တံစဉ်းနဲ့ စာလုံးကုန်အောင် စားပစ်လိုက်ရတယ်။ တစ်လုံးမှားရင် တစ်ထွာလောက် စားပစ်လိုက်၊ ပြီးမှ အားလုံးအသစ်ပြန်ထု၊ ဒါမှ အမှားပြင်တာကို လူ့မျက်စိက မမြင်ဘဲရှိတယ်။ လက်ဖဝါးနဲ့စမ်းမှသာ အဲဒီအနားတစ်ဝိုက်ရဲ့ မျက်နှာပြင်က နည်းနည်း နိမ့်တယ်၊ ချိုင့်တယ် ဆိုတာ သိနိုင်တယ်။ ဒီနည်းနဲ့ ပြင်ရပါတယ်။

ကျောက်စာထုနေသူတစ်ဦး

ကုသိုလ်တော် ပိဋကတ်ကျောက်စာ
တွေကို ၁၂၂၂ ခု၊ တန်ဆောင်မုန်း
လဆန်း ၁ ရက်၊ (၁၄-၁၀-၁၈၆၀)
နေ့ကစပြီး နန်းတော်ထဲက ကြီး
ကျယ်ခမ်းနားတဲ့ တန်ဆောင်ကြီး
ထဲမှာ စထုတယ်။ ၁၂၃၀ ခု၊ ကဆုန်
လဆန်း ၁၄ ရက်၊ (၄-၅-၁၈၆၈)
မှာ အားလုံး ပြီးစီးပါတယ်။ ၇ နှစ်၊
၆ လနဲ့ ၁၄ ရက် ကြာတယ်။
ပိဋကတ်တော်တွေကို ကျောက်ထက်
အကွရာတင်တာနဲ့ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာ
တင်တာ အတူတူ မဟုတ်ပါဘူး၊
တခြားစီပါ။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်ပွဲ
က ၁၂၃၃ ခု၊ တန်ခူးလပြည့်ကျော်
၁၁ ရက်၊ နှစ်ဆန်းတစ်ရက်၊ (၁၅-
၄-၁၈၇၁) နေ့နေ့ကစပြီး သံဃာ
တော် ၂၄၀၀ နဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံကို

ဝိနည်းတော်ကစပြီး နေ့ညမစဲ ရွတ်ဖတ်သရဇ္ဈာယ်တာ အဲဒီနှစ် တော်သလင်း
လပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်၊ (၁၂-၉-၁၈၇၁)၊ အင်္ဂါနေ့မှာ ပြီးတယ်။ ၅ လနဲ့
၃ ရက် ကြာပါတယ်။ ဒါ့ကြောင့် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်တာက ကျောက်ထက်
အကွရာတင်ပြီး ၃ နှစ်ကြာမှ ပြုလုပ်တာ ဖြစ်ပါတယ်။

ကုသိုလ်ဒဏ်ခံ

မင်းတုန်းမင်းကြီးရဲ့ ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော်တွေဟာ စိုက်ထူပြီးလို့ နှစ်ပေါင်း
၃၀ ကျော် ကြာရှိတဲ့အခါ ပထမဆုံးအကြိမ်အဖြစ် စက္ကူ စာရွက်ပေါ်ကို
ရောက်ရှိလာပြီး စာအုပ်ကြီးများအဖြစ်နဲ့ ထွက်ပေါ်လာပါတော့တယ်။

ကျောက်ထက်ကနေပြီး စက္ကူထက်ရောက်အောင် ဆောင်ကြဉ်းသူကတော့ ဟံသာဝတီ ပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်ရှင် မစ္စတာပီ (ပီးလစ်) အိပ်ချ် ရစ်ပလေ ပါ။

ပိဋကတ်သုံးပုံစလုံးက ပါဠိတော်တွေကို ရွှင်ရယ်ရှစ်ချိုးဆိုက်နဲ့ စာမျက်နှာ ၄၀၀ တစ်ပိုက်မှာရှိတဲ့ စာအုပ်ကြီး ၃၈ အုပ် ရိုက်နှိပ်ရပါတယ်။ မစ္စတာ ရစ်ပလေက ဒီ ပိဋကတ်တော်တွေကို ပထမဆုံး စက္ကူထက်မှာ အကွရာတင် မယ်၊ စက်တင်ပုံနှိပ်မယ်လို့ စိတ်ကူးတဲ့အခါ တချို့က ပိဋကတ်တော်မှို လူတွေ မလေးမစားလုပ်ကုန်ရင် ငရဲကြီးမယ်၊ အဂါရဝဖြစ်မယ်ဆိုပြီး သဘော မတူဘူး၊ ကန့်ကွက်တယ်။ ဒါ့ကြောင့် တောင်ခွင်သာသနာပိုင်ဆရာတော်ကို မေးမြန်း လျှောက်ထား အခွင့်ပန်တော့ သာသနာပိုင်က သဘောကြိုက်ညီလို့ ပုံနှိပ်ဝံ့တာပါ။

မစ္စတာ ရစ်ပလေဟာ ဒီ ပိဋကတ်တော်ပါဠိကို ဖြစ်ကတတ်ဆန်း မရိုက် နှိပ်ဘဲ စာပြင်ဆရာတွေ အဆင့်ဆင့် အထပ်ထပ်နဲ့ တည်းတိုက်တဲ့အပြင် နောက်ဆုံးပရကို မန္တလေးကုသိုလ်တော်ဘုရားထံ စေလွှတ်ပြီး ကျောက်စာမူ နဲ့ တိုက်ဆိုင်ပြီးမှ ရိုက်နှိပ်ပါတယ်။ သက္ကရာဇ် ၁၉၀၀ ပတ်ဝန်းကျင်က စက်တင်တဲ့ အဲဒီ ပိဋကတ်တော်စာအုပ်တွေမှာ

“မန္တလေးမြို့တည် နန်းတည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး၏ ကုသိုလ်တော် ကျောက်ထက်အကွရာမူတော်” ဆိုတဲ့ စာတန်း စာအုပ်ပုံမှာ အသေအချာ ရိုက်နှိပ်ဖော်ပြတဲ့အပြင်၊ ဥပမာ စာအုပ်မှာမည်က “ပါဠိတော်” ဆိုရင် အဲဒီစာခေါင်.ဟာ ကျောက်ပြားကြီးပေါ်မှာ ရေးထိုးထားတဲ့ လက်ရေးအတိုင်း ကူးယူတဲ့စာလုံးတွေ ဖြစ်ပါတယ်။

မစ္စတာ ရစ်ပလေက ကျောက်စာမူနဲ့ အယွင်းအတိမ်းမရှိရအောင် အထူး ဂရုစိုက်ပုံတွေကို ဟံသာဝတီ ဦးဘရင်တို့လို သူတိုက်မှာ စာပြင်ဆရာလုပ်ခဲ့ ပူးသူတွေက နိုင်နိုင်မာမာပြောပါတယ်။ ဟံသာဝတီဟာ စာကို တစ်လုံးချင်း ပေါင်းပြီး တိုက်တာမျိုးအထိ သေချာစေ့စပ် ဂနစွာ လုပ်ဆောင်တယ်လို့ ပြောကြပါတယ်။

သူတိုက်ထွက် ပိဋကတ်စာအုပ်တွေကို ကြော်ငြာရာမှာလည်း “ဟံသာဝတီ တိုက်ထွက် ပိဋကတ်တော်များတွင် ကျောက်စာမူတော်နှင့်မတူ တိမ်းပါးသေ

အက္ခရာတစ်လုံးကို ပြနိုင်ပါက ဆုငွေ ၅၀/ ပေးပါမည်” လို့ ရဲရဲကြီး ကြော်ငြာ ရောင်းပါသေးတယ်။

ကျောက်စာမူကို တလေးတစား ဒီလို စက်တင်ပုံနှိပ် ရောင်းချတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ မစွတာ ရစ်ပလေဟာ စီးပွားရေးသက်သက်ချည်း မဟုတ်ဘူး။ သူ့မှာ သဒ္ဒါရှိသလောက်ရှိတယ်လို့ တတ်သိသူတွေက ထင်ကြတယ်။ ဘာကြောင့် လဲဆိုတော့ ရစ်ပလေဟာ ကျောက်ပြုမှာမွေးတဲ့ အာမေနိယံလူမျိုး၊ သူ့အဖေ အရေးပိုင် “ထိပ်နီ” ရတနာပုံ မန္တလေးနန်းတော်မှာ ဝင်ထွက် စားရတော့ သူက ကလေးအဖြစ်နဲ့ နန်းတော်ထဲ ပါ ပါသွားတယ်။ သူ့ကို မင်းတုန်းမင်းကြီးက တွေ့တဲ့အခါ သဘောကျလို့ ငါမွေးစားမယ်ဆိုပြီး သူ့အဖေဆီက ဘုရင်က တောင်းထားလိုက်ပြီး မန္တလေးသံတဲကျောင်းက ဆရာမှတ်ကြီးဆီမှာ တင်ပေးထားသား၊ မှူးသား၊ မတ်သားတွေနဲ့အတူ ပညာသင်စေခဲ့တယ်။ ဆံပင်နီကလေးနဲ့မို့ မင်းတရားကြီးက ဆံနီလို့ခေါ်တဲ့ ရစ်ပလေဟာ နန်းတော်ထဲမှာ ကြီးပြင်းရတာ။ အသက် ၁၇ နှစ်သားကျမှ မင်းတရားကြီးမကျန်းမာတော့ နန်းတွင်းရေးတွေ ရှုပ်ထွေးလာလို့ ကြောက်တာနဲ့ ရန်ကုန် စုန်ပြေးတာ။ မြန်မာစာနဲ့ စကားကို ရေရေလည်လည် တတ်ရုံမက ကဗျာတောင်စပ်နိုင်တဲ့ နန်းတွင်းကြီး ငယ်ကျွန်တစ်ဦး။ ဒါကြောင့် ရန်ကုန်မှာ စာပုံနှိပ်လုပ်ငန်းကို ကျကျနန လုပ်ကိုင်တဲ့အခါ မင်းတုန်းမင်းကြီး အလွန်ဂရုစိုက်ပြီး အမှားအယွင်းမရှိ စေရအောင် အထပ်ထပ် တည်းတိုက် ရေးထွင်းခဲ့တဲ့ ကျောက်စာတော်မူကို မစွတာရစ်ပလေက သူ့အလှည့် သူ့အနေနဲ့လည်း အစွမ်းကုန် မှန်ကန်အောင် ကြိုးစားသွားခဲ့တာဖြစ်တယ်။ မစွတာရစ်ပလေက မင်းတုန်းမင်းကြီးကို ဘယ်အထိ လေးစားကြည်ညိုသလဲဆိုရင် သူတကာ မင်းတုန်းမင်းခေါ်တာကို သူ့နားက သည်းမခံနိုင်ဘူး။ မင်းတုန်းမင်းဆိုတာ မင်းသားဘဝက စားရတဲ့မြို့ကို အစွဲပြုပြီးခေါ်တဲ့ ဆိမ်နိမ့်စံ ငယ်နာမည်ပါ။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် ရတနာပုံမြို့တည် နန်းတည် မင်းတရားကြီးလို့ခေါ်မှ မှန်ကန်တယ်လို့ သူကပြောတတ်ပြီး သူ့ကိုယ်တိုင်ကတော့ ဘုရင်ကြီးရဲ့ သား၊ မြေး၊ ကျေးကျွန်တွေက ခေါ်သလို “ဘုန်းတော်ကြီးဘုရား” လို့ ခေါ်တဲ့လူပါ။

မစ္စတာရစ်ပလေရဲ့ ဟံသာဝတီက ပိဋကတ်တော်တွေကို စက်တင်ပုံနှိပ်
တယ်။ မင်းတုန်းမင်းကြီးရဲ့ ကျောက်စာတော်မှအတိုင်း သေသေချာချာ ရိုက်နှိပ်
တယ်ဆိုတော့ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ပြန့်ပွားရာနိုင်ငံတွေက ပိဋကတ်တော်
စာအုပ်တွေကို အစုံလိုက် အစုံလိုက် ဟံသာဝတီက မှာယူ ဝယ်ခြမ်းကြတယ်။

ဟံသာဝတီက ပိဋကတ်တော်စာအုပ်တွေ အလွန်ရောင်းရမှန်းသိတော့
တခြား ပုံနှိပ်တိုက်တွေကလည်း ဟံသာဝတီလိုပဲ ပိဋကတ်တော်တွေကို
လိုက်ရိုက်နှိပ်ကြတယ်။

မန္တလေးမြို့ တမ္ပဒီပတိုင်းပုံနှိပ်တိုက်က ၁၉၁၂ ခုမှာ ရိုက်နှိပ်တဲ့ ပိဋကတ်
တော်မှာ -

“သက္ကရာဇ် ၁၂၂၂ ခုနှစ်၌ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင်တော်မူသော ရတနာပုံ
မြို့တည်နန်းတည် မင်းတရားကြီးဘုရား၏ ကုသိုလ်တော် ကျောက်စာတော်မှ”
ဆိုတဲ့စာ စာအုပ်အဖုံးမှာ အတိအလင်း ထည့်သွင်းရိုက်နှိပ်ရုံမက ကျောက်စာရု
ကို မြင်းနဲ့ခြူး ရံထားတဲ့ပုံကို တံဆိပ်အဖြစ်ထည့်သွင်းပြီး ကျောက်စာရုတံဆိပ်
လို့ သူတို့ပုံနှိပ်တိုက်တံဆိပ် ခတ်နှိပ်ပါသေးတယ်။

ဒီတိုက်ကပဲ ၁၉၁၄ ခုမှာရိုက်တဲ့ ပိဋကတ်တော်စာအုပ်မှာတော့ ပါနေကျ
“ကုသိုလ်တော် ကျောက်စာတော်မှ” စာတန်းအပြင် ပုံနှိပ်တိုက်တံဆိပ်မှာ ခြူးနဲ့
မြင်းကိုဖယ်ပြီး ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ကျောက်စာရုကြီးတံဆိပ် ခတ်နှိပ်ထားပါတယ်။

စက်တင် ပုံနှိပ်ရိုက်ထုတ်သမျှ ပိဋကတ်သုံးပုံ ပါဠိတော်မှန်ရင် ကုသိုလ်တော်
ကျောက်စာတော်မှချည်းပါပဲ။ ဒါကိုသာ ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာရဟန်းတော်တွေ
အားလုံးက အသိအမှတ်ပြုပါတယ်။

ကုသိုလ်တော်ဘုရားအတွင်းက ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော်တွေ ကျောက်ထက်
အကွရာတင်ထားတာကို နိုင်ငံအတော်များများကပဲ တအံ့တသြနဲ့ လာရောက်
ဓာတ်ပုံရိုက်ပြီး မှတ်တမ်းတင်ကြတယ်။ ဘာမှမကြာသေးခင်ကတော့ အနောက်
ဣန္ဒိယက အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ မန္တလေးကုသိုလ်တော်ထဲရောက်လာပြီး ကျောက်ပြားတွေ
အားလုံးကို မိုက်ကရိုဖလင်နဲ့ ဓာတ်ပုံရိုက်ယူခွင့်၊ မှတ်တမ်းတင်ခွင့် ပြုပါလို့
ကုသိုလ်တော်ဂေါပကအဖွဲ့ကို ပန်ကြားပြီး ၇ ရက်ကြာ မိုက်ကရိုဖလင်နဲ့
မှတ်တမ်းတင်သွားပါတယ်။

ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာတင်မယ် ဆိုတုန်းကတော့ သင်္ဂါယနာအဖွဲ့က သံဃာ ၁၀၀ နီးပါး ကုသိုလ်တော်ထဲက ကျောက်စာတွေနဲ့ စာလာတိုက်ကြတာ ၁ လ ကြာတယ်။ ဟံသာဝတီပူနဲ့ ကျောက်စာပူဟာ အကွဲအလွဲ မရှိသလောက်ဘဲတဲ့။ ကျွန်မစာတမ်းကို ဒီမှာပဲ အပြီးသတ်ပါမယ်။

အပြီးမသတ်ခင် နှစ်စဉ်ကျင်းပမြဲ ကုသိုလ်တော်ဘုရားပွဲ အစောပိုင်းက ရုပ်သေးမင်းသား ဆရာဉာဏ်ကြီး သီဆိုသွားဖူးတဲ့ တေးထပ်ကလေးတစ်ပုဒ်နဲ့ ၈၀ ပေါ်တစ်ပုဒ်ကိုတော့ ဖော်ပြခဲ့ချင်သေးတယ်။ ကုသိုလ်တော်ဘုရားပွဲဟာ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့က လပြည့်ကျော် ၂ ရက်နေ့အထိ ကျင်းပလေ့ရှိတယ်။ အဲဒီဘုရားပွဲမှာ ဆရာဉာဏ်ကြီးရဲ့ ရုပ်သေးက ပါစပြီး ဘုရားတောင်ဘက်မှန်တည့်တည့်ဟာ ဆရာဉာဏ်ရဲ့ စင်နေရာပဲ။ ဒီပွဲတွေမှာ ဆရာဉာဏ် သူကိုယ်တိုင် အထူးစပ်ဆိုတဲ့ ဒီတေးထပ်နဲ့ ဒီ ၈၀ ပေါ်ကို သီဆို ဖူးတယ်။

မန္တလေးမြို့ အရှေ့ပြင် နန်းတော်ရှေ့ ရပ်တန်းရပ်
ရုပ်စုံဆရာ ဆရာဉာဏ် (နန်းတော်ရှေ့ ဆရာတင်ရဲ့ ဆရာ) ရေးစပ်တဲ့
မဟာလောကမာရဓိန် ကုသိုလ်တော်ဘုရားဘွဲ့ တေးထပ်

မြို့၊ ကျုံး၊ သိမ်တော်၊ သုခမ္မာ၊ ကျောင်းသို့၊ ပြုပါကောင်းသမို၊
သိုက်ဓာတ်အလာ၊ စုကာပေါင်းလို့၊ သမိုက်အပ်တာမှာ၊ တိုက်ပိဋကတ်ပါ
စေတီမခြား။ မဟာရုံသုံးထပ် လှည့်ပတ်ရုံသည်၊ ဤသတ္တဋ္ဌာန် ဘုရင်ကိုးကွယ်
သည့်ဘုရား။ အုတ်ကျစ်ကျော်အေး ကဆုန်အမည်ပေါ်၊ ပုဏ္ဏမိအကျော်
ခုနစ်ရက်ပွား။ နံညိုမျှော်ကာ ညွှန်ချက်ထား၍၊ ကျားမင်းဗျူဟာရုံတော်။
သုတ်လေးရာတစ်ဆယ်၊ အဘိဓမ္မာ နှစ်ရာရှစ်၊ သီရောပြုလစ် ပိနည်းတစ်သုံးပေါ်။
စေတီဓာတုဘွဲ့မည် ခေါ်တလီ၊ သမိုင်းလျော်ညီစွာ သုံးဝူအလွတ်ပါ၊ နှလုံးဖြူညွတ်၍
အတွင်း လေးဆယ့်နှစ်ဝူ၊ မဇ္ဈေတစ်ရာခြောက်ဆယ့်ရှစ်ဝူ၊ ငါးရာတစ်ဆယ့်ကိုး
အပြင်ထပ်ဝူမှာ၊ အစဉ်မှတ်ယူပါ ခုနစ်ရာနှစ်ဆယ့်ကိုး။

ရုပ်စုံဆရာ ဆရာညာဏ် ရေးစပ်သော
လောကမာရစိန် ကုသိုလ်တော်ဘုရား စေ ပေါ်တေးထပ်

မြို့၊ ကျုံး၊ သိမ်တော်၊ သုဝဗ္ဗာ၊ ကျောင်းသို့၊ ပြုပါကောင်းသမို့၊
သိုက်ဓာတ်အလာ၊ စုကာပေါင်းလို့၊ သမိုက်အပ်တာမှာ၊ တိုက်ပိဋကတ်ပါ
စေတီမခြား။ မဟာရုံသုံးထပ် လှည့်ပတ်ရုံသည်၊ ဤသတ္တဋ္ဌာန် ဘုရင်ကိုးကွယ်
သည့်ဘုရား။

(ရတုခံ)။ ။ ငါးထောင်သာသနာ၊ တည်စိမ့်ငှာဟု၊ ကိန်းလာတိုက်ဆိုက်၊
မန်းမကိုင့်တွင်၊ နန်းစိုက်သာကီ၊ ရတနာသိရုံနွယ်၊ ဆယ်ကြိမ်ဥက္ကဋ္ဌ၊ မောဠိ
နတ်နှင့်၊ သုံးထပ်ပရဝဏ်၊ ငြိမ္မာဗ္ဗန်မှာ၊ ရေညွှန်တွက်ဆ၊ သင်္ချာပြသော်၊
ခုနစ်ရာနှစ်ဆယ်၊ ခွန်းကယ်ကိုးဆူ၊ မကိုင့်ဂူကို၊ စိုက်လှူပြီးလျှင်၊ ပွဲကြီးယင်သည်၊
နတ်ရှင်ပဉ္စမ ဓရာဒိတ်လေး။ အံ့ဘွယ်တည်တည်ထား၊ လောကမာရစိန်ဘုရား။

ဒါယကာမင်းမြတ် နတ်ထီးယှဉ်သော်၊ ရုပ်ကြီးနယ်ခွင် ပြည်သူအများ။
ဓာတ်မီးသွယ်ဆင်ကာ မသွေလှူငြား၍၊ ရွှေစမှတ် ငှက်မနားထီးတော်ပါ။
ညလုံးပတ်လည် တိမ်မှောင်မသန်း၊ စိန်ရောင်ခြည်လျှမ်း၊ လျှပ်ပန်းသဏ္ဍာန်ဖြာ။
တံခါးတော်လေးရပ် သံဝရံတာမှာ ဒရဝမ်လှည့်ကာ ညဉ့်နာရီအလှည့်မတော့၊
ပထမ တည်ခဲ့တဲ့မြတ်ဘုရား ဒါယကာတော်၊ နတ်တိုင်းဆီကနော်။ ပဉ္စမမင်းသို့
အလွင်တခဏဆင်းလို့ လာဖူးမြော်သော်၊ သာဓုခေါ်တော်မူကြောင်းပါ ဘုရားလေး။
တာဝတ်ဖျားက မာရစိန်ဘုရားပ လာချိန်အားရ ဖူးမြော်ဆင်ကာ သံတော်ဦး
တင်လွှာ ဆက်စမ်းချင်ဘုရားလေး။

ဒီဓာတမ်း ပြစ်မြောက်အောင်မြင်ရေးအတွက် ကုညီကြတဲ့ တောင်ပိလာ
ဆရာတော်၊ ဆီးဘန်းနီဆရာတော်၊ ဆရာတော် ရွှေကိုင်းသား၊ အမရပူရ
ကိုပညာ၊ ကျောက်စာဝန် ဘကြီးမြ၊ ဒေါက်တာသန်းထွန်း၊ ဦးစိန်မောင်ဦး၊
ဆရာ ဦးမောင်မောင်တင်၊ တက္ကသိုလ်ပိဋကတ်တိုက်မှူး၊ ဦးမောင်မောင် စတဲ့
ရဟန်းရှင်လူ ပုဂ္ဂိုလ်တွေနဲ့ တကွ ကုသိုလ်တော်ဂေါပကအဖွဲ့ကြီးနဲ့ ဦးတေ၊
မောင်သန်းထွန်း၊ ကိုတော် တို့ကို ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဖော်ပြပါရစေ။

ကျမ်းကျိမ်း

- ၁။ ကုန်းဘောင်ဆက် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး
(တတိယတွဲ၊)
- ၂။ စာရေးကြီး ဦးရာကျော်ရဲ့ နိဗ္ဗာနကထာ ကျူးရင့်စာ။
(၁၂၅၃ ခုနှစ်)
- ၃။ ဟံသာဝတီစာအုပ် ကက်တလောက်
(၁၉၆၄-၆၅)
- ၄။ မန္တလေးတောင်သမိုင်းသစ်
အရှင်ဇောတိကာဘိဝံသ (၁၃၃၀ ခုနှစ်)
- ၅။ Libraries Manuscripts and Books of Burma.
by E. P. Quigly.
- ၆။ သရေခေတ္တရာသာသနာ၊
ဦးလူဖေဝင်း (၁၉၅၃ ခုနှစ်)
- ၇။ သင်္ဂါယနာစာစောင်၊
(၁၃၁၃ ခုနှစ်)
- ၈။ ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် မင်းတရားကြီးဘုရား အတ္ထုပ္ပတ္တိတော်။
ဝက်မဂ္ဂတ်ဝန်ထောက် ရေး (၁၉၃၂ ခုနှစ်)
- ၉။ ကုသိုလ်တော်ဘုရား စေတီတော်စာအုပ်။
ဂေါပကအဖွဲ့နှင့် မိုးပြောင်မောင်ကြီး။
- ၁၀။ မန္တလေးရတနာပုံ မဟာရာဇဝင်တော်ကြီး။
ကနိမြို့ စစ်ကဲမင်းထင်ရာစာ (၁၂၅၃ ခုနှစ်)

မေတ္တာရပ်ခံချက်

ကမ္ဘာအကြီးဆုံး စာအုပ်ကြီးလို့ ပြောနိုင်တဲ့ ဒီ ပိဋကတ်တော်ကျောက်စာ ချပ်ကြီးတွေဟာ ကျောက်နဲ့ ထုလုပ်ထားတဲ့ ပစ္စည်းများဖြစ်ပေမယ့် ထိခိုက်ရင် ပဲ့နိုင် ကွဲနိုင် ပျက်စီးနိုင်ပါတယ်။ စာလုံးကလေးတစ်လုံး ပျက်စီးသွားတယ် ဆိုရင်ပဲ တိုင်းတာလို့ မရတဲ့ အကျိုးပျက်ပြားမှုကို ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် တစ်မျိုးသားလုံး ဂုဏ်ယူစရာဖြစ်တဲ့ ဒီ ကမ္ဘာအကြီးဆုံး စာအုပ်ကြီး အပျက်အစီးမရှိ အကောင်းပကတိအတိုင်း တည်ရှိနေအောင် ဝိုင်းဝန်းစောင့်ရှောက်ကြဖို့ တစ်မျိုးသားလုံးမှာ တာဝန်ရှိပါတယ်။

မပျက်မစီးစေရုံသာမက ဘုရားပရဝဏ်တစ်ခုလုံး သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ပေး စေရေး၊ အဂါရဝအမှုများ မပြုလုပ်မိကြစေရေးကိုပါ ပြည်သူတစ်ရပ်လုံးက ဂရုပြုဆင်ခြင်ကြဖို့ ကုသိုလ်တော်ဂေါပကအဖွဲ့က အထူး မေတ္တာရပ်ခံ တောင်းပန်လျှောက်ရှိပါတယ်။

အခုဆိုရင် ၉-၂-၇၅ ရက်နေ့က မဟာလောကမာရဇိန်စေတီတော်ရဲ့ အောက်ဘက်မျက်နှာမှာ အုတ်အာရုံခံ တန်ဆောင်းကြီးတစ်ခုကို ငွေလေးသောင်း ကျော်အကုန်ခံပြီး မန္တလေးမြို့၊ ပွဲကုန်းရပ်နေ ဒေါ်စိန်လှနဲ့ (မောင်) ဦးပြည့်စုံ၊ (တုမ) ဒေါ်နန၊ (တု) ကိုအေးမောင်တို့က ဆောက်လုပ်လှူဒါန်း အမှုပေးစေ သွားကြပါတယ်။

အလားတူ အုတ်အာရုံခံ တန်ဆောင်းကြီးတစ်ခုကိုလည်း မန္တလေးမြို့၊ ကျောက်သွေးတန်းရပ်က ဦးစံရည် (စနီ) ဒေါ်ဒေါ်မယ်နဲ့ သားသမီးတစ်စု တို့က စေတီတော်ရဲ့ တောင်မျက်နှာမှာ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းထားပါတယ်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရက ၁၉၈၈ ခုနှစ်ဦးမှာ ကျောက်စာဂူ ၁ လုံးစီရဲ့ အပေါက်လေးဘက်ကို သံတိုင်များစိုက်၊ လှောင် လှူကြည့်တဲ့ဘက်မှာ သံတံခါး တပ်ပေးပြီး သော့ခလောက်များ အခိုင်အမာတပ်ဆင်မှု စတင်ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။

မကြာခင် အားလုံးပြီးစီးပါလိမ့်မယ်။ အခိုင်အလုံပိတ်ထားပြီးဖြစ်တဲ့ ကျောက်စာများကို ကြည့်ရှုလိုသူ ဘယ်သူမဆို ဂေါပကအဖွဲ့လက်မှာရှိတဲ့ ဝုသော့များကို တောင်းယူပြီး ဖွင့်နိုင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါတယ်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဒီကျောက်စာချုပ်တွေ အားလုံးကိုလည်း မိုက်ခရိုဖလင်များ ရိုက်ယူပြီးစီးနေပါပြီ။

မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး မူလဆောက်လုပ်လှူခဲ့စဉ်က တပ်ဆင်ထားခဲ့တဲ့ သစ်သားပန်းပုတံခါးကြီးတွေကိုများ ပြန်လည်လှူဒါန်းမယ့် ဒကာပေါ်ရင်ကောင်းလေရဲ့လို့ အောက်မေ့ပြီး အုတ်အာရုံခံတန်ဆောင်းဒါယကာ ဦးစံရည်ကို ပြောပြအလှူခံတဲ့အခါ ဦးစံရည်က ငွေတစ်သောင်းကျော်ကုန်မယ့် သစ်သားပန်းပုတံခါးကြီးတစ်ခု သူလှူဒါန်းမယ်လို့ ကတိပြုထားပါတယ်။ မင်းတရားကြီး လှူစဉ်ကတော့ ၄ မျက်နှာမှာ တံခါးကြီး ၁၂ ချပ်ရှိပါတယ်။ ခုတော့ နမူနာကြည့်စရာ တစ်ချပ်ပဲ ပြည့်ပြည့်စုံစုံ တောင်မျက်နှာမှာ ကျန်ပါတော့တယ်။ တကယ်လို့များ ကုသိုလ်ရှင်တွေ အစေ့အပေါ်လာရင် ကျန်ရှိသေးတဲ့ မင်းတရားကြီးရဲ့ ကုသိုလ်တော် တံခါးဟောင်းကြီးတွေကို ပြတိုက်မှာ ဖြုတ်သိမ်းထားနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ဒါ့ကြောင့် အလှူဒါနပြုနိုင်စွမ်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ရှေးမှုကို ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ပြီး ထိန်းသိမ်းတဲ့အနေနဲ့ အလွန်လှပတင့်တယ်တဲ့ မြန်မာ့လက်ရာကို ဖော်ထုတ်တဲ့အနေနဲ့ ဒါယကာခံကြပါလို့ တိုက်တွန်းပါရစေ။

လူထုဒေါ်အမာ